

מן המקורות על

הארלם רילדיים

קובץ מקורות

מבוא

מתוך תוכנית הלימודים

המסרים הרעיוניים והתובנות

בתשתית ייחוד זה מצוי הערך החשוב, הכלול בעשרה הדיברות – כבוד הורים. אולם היחידה מתחילה דווקא בקוטב השני, הפותח את המהלך הטבעי של חי' האדם: דאגת ההורים לילדיהם. ילדים נולדים לתוך משפחה, המקנה להם את זהותם האישית ואת היחסים הטבעיים והעמוקים ביותר אל עצםם ועל סביבתם. עם היולדו של הילד, הממד הבולט ביותר בחיו' הוא הדאגה והאחריות של הוריו לגידולו ולטיפוחו. ההורים אחראים לרוחות ילדיהם – הכלכליות, הפיסיות והרווחניות.

בעולם של חכמים יש מקום מיוחד לאחריות ההורים **לחינוך הילדים** ולהעברה מסודרת של ערכי המסורת ושל אורחות החיים היהודיים. נושא זה משקף את הדגש העצום, וה'יחודי', ששםה התרבות היהודית על לימוד והשכלה. ההורים אחראים לפיתוחו הקוגניטיבי והרגשי של הילד כמויד מרכז ביחסם אליו. האחריות כוללת גם לימוד תורה וגם לימוד מקצוע, ואףלו הכנה לחוי' נישואין.

עם התבגרותו של הילד, מועתק המשקל מההורים אל הבנים. הבנים הולכים ומקבלים עליהם חובות כלפי ההורים, ובעיקר החובה לכבדם, וזוכים בהדרגה בעצמאות ובכבוד לשיקול דעתם בדבר המשך לימודיהם ובניית משפחתם.

מצוות "כבוד הורים" משקפת לא רק הכרת תודה למי שילד גידל וטיפח, אלא גם הכרה במעמדם של ההורים כמחנכים ומורי דרך וכמעבידי המסורת ומיצגיה.

פרק א: חובות ההורים בגידול ילדיהם

בבלי, קידושין כת, ע"א – ע"ב	חובות ההורים כלפי ילדיהם
פוקטא זוטרטא, בראשית, כה בראשית רביה, סג	גיל הבגרות
בבלי, כתובות מט ע"ב בבלי, כתובות סה ע"ב	חייב ההורים לדאוג למזונות הילדים
שולחן ערוך, ابن העזר, עא	
החוק במדינת ישראל - תקנות הרבנות הראשית, 1944 / תיקון משנה 1978	חובה פרנסת הילדים – תקנות חדשות
מדרשי משלוי, כב, א שמות רביה, א, א	חושך שבתו
בבלי, מועד קטן י"ז ע"א [וכן רשי', וריטב"א]	מצוות סמאות ההורים – ילדים מתבגרים

פרק ב: חינוך ולימוד תורה

בבלי, כתובות נ ע"א	חובה ההורים לדאוג ללימוד תורה
בבלי, קידושין ל ע"א	לימוד תורה, בניים ובנות, הורים וסבים
בבלי, Baba Batra, כ ע"ב – כא ע"א	ארגון חברתי של חינוך חובה
משנה, סוטה, פרק ט, משנה יד'	לימוד שפה ותרבות יוונית
ירושלמי, פאה א, א	
משנה, סוטה ג, ד	לימוד תורה לבנות
בבלי, קידושין ל ע"ב	לימוד מקצוע
תוספותא, קידושין א יא	
בבלי, קידושין פב ע"א – ע"ב	

פרק ג: בן سورר ומורה

דברים כא, יח-כא	בן سورר ומורה בתורה
משנה סנהדרין, פרק ח', משנהות א-ה	בן سورר ומורה במשנה
תוספותא סנהדרין, פרק יא, הלכות ז-ז	בן سورר ומורה בתוספותא
בבלי סנהדרין, עא ע"א	בן سورר ומורה בתלמוד
בבלי סנהדרין, עא ע"ב – עב ע"א	

פרק ד: כיבוד אב ואם

המקורות במקרא לכיבוד הוריהם שמות, כ יב; ויקרא יט, א-ג; שמ כ, ז-ט	חובות הבנים כלפי ההורים ירושלמי, קדושין, א, ז [סא ע"א]
דרכי כיבוד הוריהם: הלכה ואגדה גבולות החובות בבלי, קדושין ל ע"ב – לב ע"א [קטעים]	
גבולות חובת כיבוד הורים – בימינו ש"ת יבע אומר, ח, יורה דעתה, כב בראשית רבה, מב א	לימוד תורה בגיןוד לרצון הוריהם אבות דרבי נתן, נוסחא ב, פרק יג
כיבוד הוריהם במשנה תורה לרמב"ם רמב"ם, משנה תורה, ספר שופטים, הלכות ממרים, פרקיים ו-ז.	

הַדָּרְשָׁנִים

ט. מוסורת חז"ט
ט. ווסטה ברוחות פ"ז
י. שם (בשינו).
יא. ראה יומא עב. מנחות
יא. קרא.
יב. רב. (ובפטו) ברכות חב.
יב. מ"ש צב. ביצה ח.א.
יב. דיבר. יונתן צב. סוכה כ'ב.
יב. מוחה א. יומא ס"ב. ב"מ
יב. קרא. ביב. ס"ב.
יג. ג' (בכטוני) כמה אלים
יג. שעיניהם ברכות להן. מדריך
יג. ככבר. ביק. מ"א. ע"ז ד'.
יג. דב. וראה חולין
יג. סדר. ב".
ט. ראה קידר פ"ג.

מדוד וכוננו צריך למלמד – הוא קודם
וחזרה הבנה) וממולח (חיריך) ותלמודו
קובומו. וכך מסביר: כי היא כבוננו
אחד אהן דע יעקב שדריריה אבונה לקלימה
אפני – שלז אוננו אבון גען אבון גען אבון גען

מן, ומין לו מיפוי נמיסים שלמים וטופוגרפיה. כי רבנן – זים קמלט לבני. ר' יהודה אומר: אם בנו זרי מתקלים בידיו (יש לו כו"ו צורן) – ש אושפזיא – נבְּתַחֲמָה, ועל כי מעשה זה שרב יעקב ביהה (בנה) של נם, והוא לגם זמוק. בת = נ.

תוספות

זה לא וזה לא – פירש בקונטרא: בני
בבל היו הולכים ונושאים מושיות
חthonים ארכיאולוגיים, ותוך שולדים
חוץ למקומם – אין צרכי הבית מוטל
עליהם, נועה אלה דוחה ליה באלה
הרהור, אחריך לזכור תורה. הא לחו –
לבני הארץ ישראל, הלומדים במקומם. אם
נשא אש ווילר רכבי הבית וווטליון
עליו, ויבטלו. קושה לרבינו תם.
וממשן דקאמר שמואל דנשא
תוללה כדי להיות בלא הרהור, ומוקייל
לAMILIAH בבני בבל – אם כן אכתייה
איכא הרהור, כיוון שהוליכים למדוח וחוץ
למקומן ועד קושה: אරח שנשא
זהאך יאצח חוץ למקומו למדוח והוליכו
הוא ציריך לחוץ אחר מזונות אשות
ובינוי ובפרק קמא גותין (ו,ב) שאלתו
DSLCH רבבי אמרת: בני אדם הבאים משם
לכאן הם מקימי בעצמם יונתן
חיל בוג� ואת הילדה מכור ביבוי.
פירש: שעריך בינוי ובונתו להתחמש
בעברו מזוויותיך. ממשע איזין עשיין
פיה שהוליכים למדוח חוץ למקומן; על
נראה לרבי תם איפכא: דרבוי יוחס
דארכו: רשותם בצדאו ורשותם בזרעו.
לבני בבל דבר, שאינו יכול להגני אשת
וילך ולמדוח תורה, ועד: שהם עניים
ושוואו ואמר: נשא אש תוללה
לבני הארץ ישראל אמר, שיכולים למלמד
במקומם, וגם הם עשירים, וטוב
שישא אש וילמד תורה טהרה
אלא, פיעים וגסם בני הארץ ישראל אל-
לבני הארץ והוא מודחים במקומם. ואין
לבני הארץ ישראלי – שהו לפניו תלמיד
ורבי יוחנן אף על פי שהיה מארכ' יש
וכן מצינו בפרק קמא דשבת (ט,א)

ראשון בסודין? אמר ליה [גלו]: דלא נ
אמר ליה [גלו]: חי די לא חווית להו ל
בן עשרם שנה ולא נשאasha –
שכונתו היהת: כל ימי בהדרור עבירה
בבניה מדרשן של ר' שמעון: עד ז' כ
כלומר יקלול ואין צורך לדאוג לו עוד.
איו בר בירואו, אל-אריך ואריך, ואריך
רשותם בצדאו ורשותם בזרעו.

נְדָסֶת
(מונח קודש יהודים)
וממלוכה ווש בכתיו תעוד
במזרחה, ובמיון: וממלול.
דאצ'יל אאנט באכטערן, איזיגל
אונטערן וווען וווען זילזעל.
דמזרהויש ניסא באכטערן
דמזרהויש ניסא על דידעה
ריישזוניה שע בכתיו
ונדרויזערן, רישויזערן.
ריישזוניה בכתיו תעוד: רישא
ילפּוּסְטִי ישא בפּרַעֲמָן
לומְדָן נוֹשָׁא.
תעלבּוּת נוֹשָׁא ווְשָׁרָבּוּ
תעלבּוּת נוֹשָׁא.
היאבּוּסְטִי לְדוּיָה
בכתיו
ביבּאַהֲרָן גְּזַלְיָן.
שהגּוּזְעָן עַשְׂרִים
ובכתיו:
וואָזְעָן שְׂגַגְעָן
וואָזְעָן.

הזהרניים בתי המדרש של אב"ן דבי הוו
הילוי בתרין אפילו בימאנו הו מיתוקן
שכנאסר הרו ננטשי אליו בשנויות בזונגו,
ושפלו בום הרו ננטשי. מה עשה בכבי^ט
— אמר ר' לוח' (לחת) וגאש העיר: לא^ו
תיריביך ליה איש אשופטיא (שלאי יוון)
וז אדם, לרכ' אמר בר עיקב, אסכוני
קוקום לילין בו כדי לאליאו ללון בבית
המדרש, וכין שרב אהא בר יעקב ציריך
ונגדו לאפשר דמתהרייש ניסא (שנחתה)
ונגדו, על וו והויג את מוקיך. כין של
מאצא רב אהאacher עיקב מוקם
בבית ההוראה כי רבען ניסון ובאותו בית
הדורו ר' קורש של הדורותין. אידימי להה כתניינא
וישישעה רישוותה ננדמה זו המזוקן
כתהנוין בעל שבנה וארשף. פחח רב אהא
בר יעקב בתפליה, ועם כירעה שכבעה

אוושפיז אושפיז
מקורה של המלה חסן
בפרסיית ispanj שמשמעו
מלון.

ב לא איתרהייש ניסא סכינטן [אם לא
היה מתרחש נס היהת מסכנים אותו בך]: אם היה
לפנוי למלוד תורה וליליאש אשורה
ונדרם – לימוד תורה ואחר גון

לזין. כי אכן חנינה וק' א' פ' יט' סמ' א. – א' ב' מ' מא' טעם לא פרישת סודרא? אמר ליה דלא נסיבנה. אמר רינרונו לאפיה מיניה, אמר ליה: חני דלא חנין להו לארנו אשר הזכרנו בר ברוא לאשכנז. אמר: בו עולבם

ר' אהא בר עקיב
רב אהא בר עקיב ה-
נומלמייריו של רב עקיב
ונראה כי הארכין מים
שוחה אבא וגוטה תבלכה
גבוי וגבוי.
מקום מגורי היה ב-
פפואה, ולעתים אף ב-
על שם, בכינוי פפואה גרא
היה חכם, מעריך, ות-
תקנת שנות.
נסיך שלדונו בדורות, שר
היה משבחן בו שאנדס
הוא, ואך רב עקיב
את חרדיות, היה מוסך
הדור ומוליך בסיסים.
כחם מוכמי החור
קובלן ממן.
על משפטו אנו יזכיר
שמכלב נון בר עקיב כה
שם כאן, היה אחד מהו-
אחים בריה דרב איקיר,
אלא בריה דרב איקיר.

שנה ולא נושא אשה – כל יקיו בעבירה. – עכבריה.
 סלקא דעתך ? אלא אם כן: כל יקיו בהרהור עכבריה.
 אמר ר' בא, וכן פנא רבי רבי יושעמעאל: עד עשרים
 שנה יושב בקדוש ברוך הוא וקצתה לאדם מתי ישא
 אשה, בין שהגיא עשרים ולא נושא – אומר: פיח
 עצמותיו. אמר רב הסדא: הא דעתך מאחראי
 – דנסיכנא בשיטסר. וא' הנה נסיכנא בארכיביסטר
 ונוצאים חוץ למקומם לבבל ללימוד תורה,
 כך מסרבים, משתחוו ליה והיה שוחר
 رب המונגו, שאדם גדול הוא. אמר רב:
 היביאו לי (שלח אותו אליו).
 הנה חייה לילא רמס מודרא [אה] מה
 חכמים. אמר ליה [צע]: מי טעם א
 בפונטם, ואמנו אשה
 בבג� [משמעות]: ולא נהגו שורוקים בכורו. אהדרון לו באיה
 עיפוי געד ודסבת רזה שאין אהד רוזא את פני עד שתוחתון. ומעירין: רב הונא
 קדוש ברוך הוא, והוא קדוש ברוך הוא, והוא קדוש ברוך הוא, והוא קדוש ברוך הוא.

**רב המנוא
בתו רב יעקב.**

בשיטור [שנשאחו אשה בגיל שג עשר שנים] שנה החס
שרים ולא נsha, אומר: חיפח עצמותיו
ויבא רבא, וכן תנא דבי יeshua
יינו. אמר רבא, וכן תנא דבי יeshua

ולכמדי גראן רבר רב שטרא
מושצאנ הייה מהעיר דיסלדורף
(שטושווינה לא נתקה
במיוחסים) אבל כנראה
הוא עצמו שיך למשם
מקומם אחר, ואך
כנראה ישב בעייר בסיסו
סוראן, והיה מקורב
ראש הנגולה.
או מושגאים אותו

בשעת תפלה בין נישׁוּ לזרקן
ונוגן והולך לשיטותו שאמר שעבור עיבירה תשׁוּ
בכיבורים הוא מחרור והזרע עיבירה, ונעשה לו הרז

ונוגן, ובעקריה לשון קללה הד אכמ' יתפְּחַד נשפְּחַד
שבעומתני. והמשוחשי ואורחים נגנו הסבר
הדרישה פישׁ כי אין שכאשה נאמר יא'ת הפשׁ

לה לשעת אשא - על כן אמרו יתפְּחַד עטמאותך

וונון במלכה עם עלה
רב ששות, רבה ורב י'
והרבה כהמיטים עיראים
היי כתלמידין, כמו ר' זעיר
ואחרונים.

המוד תורה רשות לו בן למדו תורה – והוא ברא בדור עליון. דברי ר' יהוחנן, שכר נוגג רב אבא בר עיר דרדר תורה ואחר כך יש שא"ה, שכם נשא אבן עטמאן לאין לו פניו י"ר הדה. שע"ר ר' ר' (ב).

אָדָר בְּהִלְלָה
הוא מלמד ובנו למלמד היה הוא רוחה
לבנו, ואם זהה בנו בנו משכיב – בנו
למעשה. (רמב"ם שם ה'ז. שער רמות, ב.)
ללמוד תורה ולישאה שעלה על מלמד
וחוליה אין עזרה פוריה למלמד, ואם הדעת
וארוך קר למד תורה, בחריויה. (ובבב"מ א'ז, ש' מהו)
בן עשרים שנה וכו' כין שעבורו על אחד
מצוות שעה. ואם והה שבעה תורה ותורה
הרב עשרה, מילמד בהלאה שבעה שבעה
לכון עשרה – לבנו עשרה. וראוי מה השכיב
לכון עץ ישראלי. וראוי מה השכיב
על שי' ישראלי, לבנו כוכב קומתו, דבורי רה
שבורי, לבני בבל, לירדי דבורי שמואל (וכן מופש
לאור הנישואין), ולכן גוששון של דברי נגזרא,
ונגדם מושג אמצעי, וראה בעין יעקב שפיש
של הרוחיות תורג'ה ליהודי ומופשיים מלמד.

על עירוני
האה לא שבר את צערו גדר והוא לא
ער עבוי במו יקח, ואילו ראייה מוחק
דשבעה רישותית, וזה מה שהוא אען
האה ראה ראה כליל לקרו היה, שubah ראייה
בל בריעת דברע שמי מושב השופטול ופְּנֵי
האה כוונת, וש שפירושו השופטול סמ' פְּנֵי
(שופטול לברר בגבורות ובגבורות) בחולין
כאן שב' קרעות (שיטה), וזה מהוריין ריר
אות אל לו לאו ריש פיש: לא – לבן גב
שם שאם סעם הדריבת. ריש תחט' (ויהי ריש)
שלמרות שר יוחנן היה באץ' ישראל אמר או
רת' רבב' ריש', והרביה ואנשי' פושטש
אלל מיטעם ער, שנבנה בבל נזונה גודלה
לבטול תורה, מה שאין כן באץ' ישראל, שע
רין גוען, ובבטון ריש' יוחנן מושב אל-
הה או – בון – בון – באץ' ישראל שהו נטילין
מן זו, הא אל – בדורותינו שסודאי היה והה
אל-רירס סודאי רק שסודאי היה והה
לבד' רירס סודאי רק שסודאי היה והה

gil hagiorot

פסיקתא זוטרתא (לפק' טוב), בראשית פרשת ח"י שרה - תולדות פרק כ"ה

בראשית כ"ה 26 – “וַיָּגֹדְלוּ הַנְּעָרִים, וַיְהִי עֲשָׂו אִישׁ יָצַע צִדְקָה, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תֶּם יֹשֵׁב אַחֲלִים.”

”וַיָּגֹדְלוּ הַנְּעָרִים.”

רבי פנחס בשם רבי לוי אמר :

עשׂו ווַיַּעֲקֹב דּוּמִים לְעַצְבוֹנִית וְהַדְסֵת שְׁהִיו גְּדוּלִין זוּ עַל גַּב זוּ,

וְכַיּוֹן שְׁהַגְּדוּלָה זוּ נָתַן רִיחָנוּ וְזָה חֻוחָיו,

כַּךְ כָּל יָמִינָה לֹא הִיוּ נִיכְרָנוּ מַעֲשֵׂיהָנוּ,

זֶה אִישׁ תֶּם, וְזֶה אִישׁ יֹודֵעַ צִדְקָה.

אמר רבי אלעזר בשם רבי שמעון :

צָרִיךְ אָדָם לְהִיטְפֵּל בְּבָנוֹ, לְהַעֲסִיקֵּו בְּתּוֹרָה וּבְמִצּוֹת עַד יָמִינָה יָמִינָה;

מִיכָּן וְאַילְךְ צָרִיךְ שִׁיאָמֶר ”בָּרוּךְ שִׁפְטָרַנִי מְעַנְשָׂו שְׁלַזְהָו.”

בראשית רבה ס"ג:

”וַיָּגֹדְלוּ הַנְּעָרִים.”

רבי פנחס בשם רבי לוי :

מַשֵּׁל לְהַדְסֵת וְעַצְבוֹנִית שְׁהִיו גְּדוּלִים זוּ עַל גַּב זוּ,

וְכַיּוֹן שְׁהַגְּדוּלָה - הַפְּרִיחָה זוּ רִיחָנוּ וְזָה חֻוחָה,

כַּךְ כָּל שֶׁלְשׁ עֶשֶׂרֶת שָׁנָה הַוּלָכִים שְׁנִיהם לְבֵית הַסְּפָר וּבְאַיִם מִבֵּית הַסְּפָר,

לְאַחֲרֵי יָמִינָה זוּ הַוּלָךְ לְבֵתי מָדְרָשָׁות וְזֶה הַוּלָךְ לְבֵתי עֲבוֹדָה זָרָה.

אמר רבי אלעזר בשם רבי שמעון :

צָרִיךְ אָדָם לְהִיטְפֵּל בְּבָנוֹ יָמִינָה יָמִינָה,

מִיכָּן וְאַילְךְ צָרִיךְ שִׁיאָמֶר בָּרוּךְ שִׁפְטָרַנִי מְעַנְשָׂו שְׁלַזְהָו.

[פרופ' יונה פרנקל, דיקט בנוסח המדרש המובא בכתב יד ותיקאן, שהוא כתב היד הקדום של ב"ר. שם כתוב: מַשֵּׁל לְהַדְסֵת וְעַצְבוֹנִית שְׁהִיו גְּדוּלִים זוּ עַל גַּב זוּ].

משנה, מסכת כתובות, פרק ד', משנה ו':

הַאָבָּא אֵינוֹ חִיב בְּמִזְוֹנּוֹת בְּתוֹ.

זה מדרך דרש רבי אלעזר בו עזריה לפניו חכמים בכרם ביבנה,
הבנייה יירשו והבנייה יזונו,

מה בניים אין יורשין אלא לא אמר מיתת האב,
אף הבנות אין נזנות אלא לא אמר מיתת אביהם.

תוספות

בשחתם קטנים – אבל קטני קטנים
לכלי געלמא חיין, כדאמר
בسو"ג יאיר על פפי ("הנבות סח").
תא בחויזער אא בעוכמי – שני מינו
יעורבים יש, אחד זבן וואחד שחר,
בדומינאנט בפרק, ואלו טריפוטן (חולון
(צג), נבי סימון עופות, דומובה ערבית
עוממי, ומפרש: העמק – כמרחאה
החרמתה שעומוקה מן הצל, פירוש: לבן.

אמר רבי אילעא אמר ריש לקיש משום רב
יהודה בר חניא: באושא התקין שיהא
אדם זו את בנו ואת בנותיו קשחן קטנים.
יביעיא להו: החלמא פונתיה או אין הלכמא
פונתיה? — פא שמע: כי הנה אתו לקטיה דרב
הוinda, אמר להו: יארוד זלדה ואבני מטה
שדיא? כי הנה אתו לקטיה דרב חדא, אמר
להו: כפו ליה אסיתא באצבערא. ולייקום ולימא:
ונורבא בעי בניה, וכחווא גברא לא בעי בניה.
— זעירבא בעי בניה? והכתיב "לכני ערבית אשר
קראו!" — לא קשיא, בא — בחינרי, בא — באוכמי.
שי הנה אתי לקטיה דרבא, אמר להו: נימא לך
מיטפוני בקייך מצקהה? ולא אמרו אלא דלא
עמיד, אבל אמید — בפינן ליה על כרחה.

בתיבעה כגון זו, אמר להו נחמן: כבשו ליה אסיתא באכזריא נחפכו לו מכחשת בטיבו שיהיה לו מוקם לנוגבה לעמוד עליון, וליקום ולימוא, והוא יאומן; ערובה בעי בניה וההו גברא לא בעי בניה נזנורב רוזה וודואג לבניו והאיש הזה, אני, איננו רוזה את בנינו? ולטופה של מימורה זו ששאלות: ערובה בעי בניה וזה השער רוזה לפוטס את בנינו? והכטיב נזנורב נזנורב נזנורב אשר קיראו" (זהלים קמ', ט) משמע שהדורות יאמים מופרנסים ואותם, ועוד נזנורב רק' חסדי ה' ומשבכים: לא קשיא איזוזה קשורה. וא בחירות הא באכזריא נזא מודרך בדיבורים, ובאן בשחרורם,

בשלהן קיימים רשי מפרש שימושו של שיביריאו שחי שעירות, ובשותמי'ק העיר יכול לפלוי והוא אין הלשון מברורת דרי, שורה ראיו שיביריאו דבר בלשון זו ובמושת. ומסכבר כי מושם פירושו בתשי' *קונטננס*¹ לא כל דבריו אתabol העלני, אלא להלךן לזרע שתקנה זו והז רלקנטינס, אבל בקונטי קונטנס מהוויה גם הדין.

בלחצאותו וויהה העיר אליילא במסורת זו, ולא כן שיטת הייחולמי', שמש נאמר בשם ר' יוחנן עווישים אלו מי הדרה המשנה המנוקה, ובין שפטשיותם של פטרון אלה ובשלשון שלאלה, מכל מוקם מן הדרבים משמעם של סלא כפוף על עצם תקנות אשות, ואלו רואו בהן תקנות המנויות הדרה הכל. היה עורך לדור בכל תקונה לעצמה והגדה היא להלכה ללבלה.

אוורור הדרה הפטשיטס מחולק ליפויו שמללה, שאף שייתני מוחותם אורה, יש מוקם לומבו שתקון זה אינו מתייחס מודר לאיזו בעל החיד, ויתהכן שהאה שפה זהה ואעה, שיש אמרו שיורדר הוא מין עף שאיננו אן בת נינו (ודיד עעה), ווש אמרום שהובנה האיל להריה, שapk של איזיא אכורות וווחתת הצל – מכל קובס גואן מוחם על נבו (וואו) וואה שער. וואה גאנקון). והעד הרטביין איכר כי לפוי פירש וזה לש לומר שבדם וה אכוור ייתרן מון הדרה, שאטואו ייש שארגו (ראה בדורות) יכפו אסוטאן, ולפי הכהונה שעמדו כבם מוקם מוגבה וקידמי על אותו רדם מעתה מוכרכו און האב עבגנו רן לביש עטמעם ובכון (ואך אמזרו שיש בך כד להיעץ לוביט שידאגנו לילדס אלה שאון אבידס זון ווותם) והודרא-ביב' כי יש טופיט מוכחת וווקרא כוון קיסלון קללה, היישוועת הדרה מונטו. והדרה צוב שהאה רמו שודוטים מוכחת לומ שואם זה דוקן את סדי הטעב, שאך גאנל וויס כקורום פוטיטס און לילדס. עדו כבב מוקם לדבר זה, ריש שכבת שהאה רמו ללשון הכתיב אם בונטש את האיל במקצת... לא חסור מעלאו אוילורו (משל'ן כב, ב), בלטור של האעלול לו בפערת בישוטים שאמור זון (ווען חבור בן חווין), ובוין יעקב מפרש בעשנות (הדרה שאלשון האמרא זונט) שעשרה רב סדא רבר שייראה קצת יצעג מודר וגיניג (ולא זון) לעמוד על ספאל גיניגו.

(ב) כדי שיטו הדרה כל כל לרבותה וזה הוא בחוזיר הא פערת רבר זה באוthon ערבר עצמו, שמתוחלה ייטו שיטו הדרה כל כל לבבini ראה ברשי פערת רבר זה באוthon ערבר עצמו, ראיו לאוישו מבריר איציך (וואה) בס בערו ערד

משורות חז"ס
א. ירושלמי כתובות פ"ז
היה.
ב. ראה ערובין כבאי,
ירושלמי פאה פ"א ה"א
מדרש שמואל ה, ב.

נרטוט
דאפקלו בוט — איז
בכתביי: איז' דוחומין
מציגו איז' איז'ק.
ולל שון לבון ויש בכתבי
וואו הדין בענו.
אוזוינדי דובטן בכתבי
דעתם בענו.
אומニア לוחו לילחוא
ובמכורות שווינס: היי
או איזן בעתיו וווע: א
יאדרווב בעריך וווע: וווע:
פומו ליה ווש בכתביי וווע:
לא אומニア אלא בעכני
הנין מיל היכנא.

על רוחה יט
ובמכורות נס: על כרא
ויא אלא אחר.

לשונ

ירוד
המלכה יריד אָנָּא כְּבָר
ברוך בכמה מקורה –
פַּרְמָרִיטָן –
יוזה צויה מוגה מוגה
הוֹרְמָה של מלוכה
תֵּישׁ אוֹתֶה.
בְּקָרְבָּן נָעַמְתָּה
סְמָךְ שְׂמָךְ
כְּשָׁמָךְ של עֲרוֹשׁ שָׁמָךְ
עֲמָדָן עֲמָדָן
לְלִילָה. אָרְשָׁי
שְׁנִים מְרֻשָּׁת
הַחֲרֵה וְלַעֲמָדָן כְּשָׁמָךְ
חוֹשָׁה בְּחַדְרָם שָׁמָךְ
קוֹל לְלִילָה
בְּתוֹמָנוֹתָן
הַרְוִיחָה תְּמִימָה
אלְשָׁוֹרִין כִּי כְּמָה
אֲלָשָׁוֹרִין
שׁוֹרְשָׁמָעָה
מִקְרָא אָנוּ מִזְמָה
הַתְּפָתָחָן
לְאַוְרָה

REFERENCES

שולחן ערוך, אבן העזר, סעיף ע"א

חייב אדם לzon בניו ובנותיו עד שייהיו בני ששה,
אפילו יש להם נכסים שנפלו להם מבית אבי אם;
ומשם ואילך, zun כתקנת חכמים עד שיגדלו.
ואם לא רצה, גוערין בו ומכלימין אותו ופוצרין בו.
ואם לא רצה, מכרייזין עליו בצבור ואומרים:
פלוני אכזרי הוא ואיינו רוצה לzon בניו, והרי הוא פחות מעוף טמא
שהוא zun אפרוחיו;
ואין כופין אותו לzon.
במה דברים אמורים?
בשאינו אמוד,
אבל אם היה אמוד שיש לו ממון הרاءו ליתן צדקה המספקת להם,
מושיאים ממנו בעל כרחו, משום צדקה, וזنين אותם עד שיגדלו.

הגה [הערות הרמ"א]: ודוקא לעניין מזונות הבנות, אבל לא כופין להשיא בנותיו,
ואנו"פ שמצווה ליתן לבחו נזוניה דאויה, מכל מקום לא כייפיןליה,
אלא מה שירצה יתן, רק שישיאן.

חוות פרנסת הילדים – תקנות חדשות

החוק במדינת ישראל - תקנות הרבנות הראשית, 1944 ; תיקון משנה 1978

עד גיל 15 / עד 18 ; החובה הוטלה גם על האם 44

החוק במדינת ישראל - תקנות הרבנות הראשית, 1944 / תיקון משנה 1978

תקנות הרבנות הראשית תש"ד:

לכבוד

הרבניים הגאונים די בכל אתר ואתר שליט"א, בארץנו הקדושה שלומךון ישגן מאוד.

בהתאם לתפקיד הקדוש שהוטל עליינו, מצאנו לנוח, למען תקנות בנوت ישראל וילדי ישראל, לאסוף את חברי הרבנים הגאונים הגדולים, חברי מועצת הרבנות הראשית לא"י, וראשי הרבנים של ת"א ויפו, חיפה ופתח תקווה שליט"א, לדון לצורך לתקן תקנות נחוצות. ואחרי עיון וمشا ומתן בהלכה הוחלת פה אחד...

בדין מזונות הבנים והבנות - לפנים בישראל, אעפ"י שמעצם הדין לא היו כופים את האב בממונו לzon את בניו ובנותיו הקטנים אלא עד הגיל של שש שנים, היו מכליים אותו ומכוירים עליו, כדי להכריחו לzon עד שיגדלו. אך בזמננו לא איכשר דרא, לצערנו, וכפיה מוסרית אין כוחהיפה כלל...

בימינו אלה, אףלו ילדים מבוגרים, קודם שהגיעו לגיל של חמיש עשרה שנה, סכנות מסוימות גדולות צפויות להם (לבנות וגם לבנים) אם פרנסתם לא תהיה מובטחת על יסוד משפטי...

ועתה הננו מסכמים : כשם שמאז ומעולם עד היום הזה היה כוח בית דין של ישראליפה לחייב את האב בחזב משפט גמור ולכפו בממונו ובכל הנסיבות האפשריות החוקיות לפרנס את בניו ואת בנותיו עד הגיל של שש שנים, כך יהא מעתה ואילך כוחםיפה לחייב בחזב משפט גמור ולכפו בממונו ובכל הנסיבות האפשריות

החוקיות לפרנס את בניו ואת בנותיו עד הגיל של חמיש עשרה שנה.

ביקרא דאוריתא וברכת התורה והארץ ובתפילה לצור ישראל, להציג את שאրית ישראל להחיש ישועה ולמהר גואלה.

ולראיה באננו על החתום, פעה"ק ירושלים תוייב

נשייאי הרבנות הראשית לישראל

נאום : יצחק אייזיק הלוי הרצוג. נאום : בן ציון מאיר חי עוזיאל
כ"א טבת תש"ד

חוושך שבתו

מדרש משלו, כ"ב, ו'

"חֲנַךְ לִגְעָר עַל פִּי דָּרְפֹּו [גַּם כִּי יֵזְקִין לֹא יִסּוּר מִפְּנָה].
רַבִּי אַלְיָזֶר וְרַבִּי יְהוֹשָׁעַ;
רַבִּי אַלְיָזֶר אָמֵר:
אם חנכת בנק עד שהוא נער בדברי תורה - הוא מתגדל בהם והולך,
שנאמר: "גַּם כִּי יֵזְקִין לֹא יִסּוּר מִפְּנָה".
ורַבִּי יְהוֹשָׁעַ אָמֵר:
בְּמַדָּא תּוֹרַתָּא דְלֹא יָלִיפָּא נְדִיאָ, וּמַתְקַשְּׁיאָ עַלְהָ בְּסֻופָּא.
וּבְמַדָּא עֲוֹבְרַתָּא דְכָרְמָא, דְּאִיתָּ לָהּ אַתָּר פִּי אַתָּא עַד דְּהִיא רַטִּיבָּא;
וּכְדַקְשִׁיאָ לִיהָ - אֵי אַתָּ יְכִיל לָהּ.

תרגומים:

פְּפָרָה זו, שאינה לmodה לחrosso, וקשה עליה בסוף.
וכזומרה זו של גפן, שיש לה מקום (אפשרות) אם בא (לכוף אותה) בעוד שהיא לא הינה;
- אין אתה יכול לה.

שמות רבה, פרשה א', א'

"חֹשֶׁךְ שָׁבָטוּ - שׂוֹנָא בָנוּ, וְאַהֲבוּ - שָׁחַרְוּ מִוסֶּר" (משלי יג 24).
 בנווה שביעולם אדם שאומר לו חברו: פלוני הכה לבןך, יורד עמו עד לחייו.
 ומה תלמוד לומר: "חֹשֶׁךְ שָׁבָטוּ שׂוֹנָא בָנוּ"?
 למדן, שכל המונע בני מון המרדוות סוף בא לתרבות רעה ושונאה.
 שכן מצינו בישמעאל שהיו לו גיגועים על אברהם אביו ולא רידחו
 ויצא לתרבות רעה ושונאה, והוציאו מביתו ריקם.

מה עשה ישמعال כשהיה בן חמיש עשרה שנה?
 התחל להביא צלטמן השוק והיה מצחק בו ועובדו כמו שראה מאחרים,
 מיד (בראשית כ"א 9) "וַיַּתֵּר אֱלֹהִים אֲתֶ־בָן הַגָּרְבָּהָרִת אֲשֶׁר יָלַדְתָּ לְאַבְרָהָם מִצְחָק" וגוי, ואין 'מצחק' אלא עבודות כוכבים,
 כמה דעת אמר: (שמות ל"ב 6) "וַיַּקְמֵן לְצַחַק".
 מיד (בראשית שם 10) "וַיַּתְאַמֵּר לְאַבְרָהָם גַּרְשֵׁנָה הָאָמָה הַזֹּאת וְאַתְּ בָּנָה",
 שמא לימד בני אורחותיו,
 מיד (שם, שם 11) "וַיַּלְעַזְבֵּר מִאֵד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם" וגוי,
 על שיצא לתרבות רעה.
 [...]

מה היה סופו?
 כשהגרשו ישב בפרשת דרכיהם והיה מლיטטם את הבריות,
 שנאמר (בראשית ט"ז 12) "וַיַּהְיֵה יְהִי פָּרָא אֲדָם".
 כיוצא בו: (בראשית כ"ה 28) "וַיַּאֲהַב יְצָחָק אֶת עֹשֹׂו",
 לפיכך יצא לתרבות רעה על אשר לא רדחו,
 [...]

כיוצא בו דוד שלא ייסר לאבשלום בנו ולא רדחו,
 יצא לתרבות רעה וביקש להרוג את אביו,
 ושכבר עם פלגייו,
 וגרם לו לילך ייחר והוא בוכה,
 ונפלו מישראל כמה אלפים וכמה רבבות,
 וגרם לו דבריים קשים הרבה שאין להם סוף,
 דכתיב (תהלים ג' 1) "מִזְמָרֶר לְדוֹד בְּבָרוֹן מִפְנֵי אֲבָשָׁלוּם בָנוּ".
 מה כתיב אחריו?

(שם, שם 2) "ה' מָה רַבּוּ צְרִי" וגוי,
 וקשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם ממלחמת גוג ומגוג,
 דאילו במלחמת גוג ומגוג כתיב: (תהלים ב' 1) "לְמֹתָה רָגְשׁוּ גּוֹיִם"
 ולהלן כתיב: "ה' מָה רַבּוּ צְרִי".

և כיוצא בו עשה דוד באדוניה שלא רדחו ביסוריון ולא גער בו,
 ולפיכך יצא לתרבות רעה,
 דכתיב: (מלכים א' א' 6) ("וְלֹא עָצַבְנוּ אֲבָיו מִימָיו")
 (שם, 6) "וַיֹּאמֶר יְלֹדָה אֶחָרִי אֲבָשָׁלוּם".
 והלא אבשלום בן מעכה ואדונינו בן חגיון?
 מהו "וַיֹּאמֶר יְלֹדָה אֶחָרִי אֲבָשָׁלוּם"?
 אלא מתווך שיצא לתרבות רעה ולא רדחו אביו.
 וכתיב באדונינו: "וְלֹא עָצַבְנוּ אֲבָיו מִימָיו",
 אף הוא יצא לתרבות רעה,
 לפיכך כתיב: "וַיֹּאמֶר יְלֹדָה אֶחָרִי אֲבָשָׁלוּם". [...]

מסודת הש"ס

שם (בשינוי לשון).
שם (בשינוי שם ושינויים
חריגרים).
וננות צען ב (בשינוי).
לקטוט ייך תקייט.
בדראים ז. ב.
שם.
נסחאות נב. א

גראסות

הנורווגית: דוגמן דב ר' אשקלן ללבוש עיר. מושג תקנית בכתביים מאין זו לו הנבד בכתבי דפניו הרים הוא כבוד.

חול במלחה בכתביים: אף על פי שהוא מושג לילה.

יליה – לדיות ברוח וודדר שום דבר, שמי יפה, והוא בו גועל בכתביים: אמור ר' יוסי.

לטוטן

מזה
לה זו היא מלה ארמי
כיווצא בה גם בערבית)
משמעותה — להחרום, לדוחו
דרשותם בדרכו חוץ על מלה
או לא כדי למסביר א
בקורה אלא כדי לתמך בו
וחומרת הנחיות.

וְיַעֲשֵׂה

פרידיסא, אתה והוא גברא וקאכיל תאיני. רקא ביה קלא,
ולא אשכח ביה. אמר: להני והוא גברא בשמה. אמר: ליה:
ארובה, להני והוא גברא בשמה! אם ממען
נתחייבתי לך — נידוי מי נתחיבתי לך? אתה לבי
סגו. שקל פרחוא עליה — מוג עלי

מִקְרָא. — אמרו ליה: שלו — נדרו, שלך — אינו נדר. סמלול. שקליה — נמנג סמלול.
— וּמְאֵי תַּקְנֹתְיהָ? — זיל לגביה דליישרי לך. — לא בידענא
 ליה. — אמרו ליה: זיל לנכני נשאה דליישרי לך, דתנייא:
 נידיההו ואינו ידע מי נידיההו — זיל אצל נשאה, ניפטר לו
 נידיוין. אמר רב הונא: באושא החקינו: אב בית דין

שָׁפֵרָה – אין מנדין אותו, אלא אומר לו: "הַפְּכַד וְשַׁב
בְּכִיְתֶךָ". חור וסרה – מנדין אותו, מפנוי חילול השם.
וּפְלִיגָא דְרִישׁ לְקִישׁ. דאמר ריש ליקיש: פלאמיד צ'כם
שָׁפֵרָה – אין מנדין אותו בפרק סיא, שנאמר "וְשַׁלֵּט
בְּנֹתָךְ וּבְשָׁלָךְ כִּי רְגָז עֲמָה לִיהְיָה" – בסנהדרין כלילם. אמר

ב מעולם. אלא, כי קא מיחייב צורבא מרבען שטמפה היכי עכיד? – כי הא, דבמערבא מימנו אונגיידא דצורבא מרבען ולא מימנו אשטמפה.

אַיִלְרִים בָּקָר כַּשְׁהִיא יֹצֶא - יֹצֶא מִפְאָתִים וְאַרְבָּעִים וְשֵׁמֹנוֹה אַיִלְרִים. כַּשְׁהִיא נִכְנַס
הַחַמֵּב "וְקִיפָּה הַעֲרִיר חָרָס", "חָרָס" בְּגִימְטְּרִיאָם מִאָתִים וְאַרְבָּעִים וְשֵׁמֹנוֹה קָווֹ. כַּשְׁהִיא יֹצֶא
- דְּקִמְבִּיב "בְּרָגָן רְחָם תְּזַכּוּר" "רְחָם" בְּגִימְטְּרִיאָה קָכִי הָבוֹ. אָמֵר רַב יוֹסֵף: שְׂדֵי שְׁמַמְפָא
אָנוּבְּחַתָּא דְּכַלְבָּא - וְאֵיתָהּ דִּיקָה עֲבָדָה. דְּסַהְוָא פְּלָבָא דְּהָנוֹה אֲכִילָה מִסְאָנִי דְּרָבָנָן, וְלֹא קוֹ
קָא יְדָעִי מְגַנֵּן. וְשִׁמְתוֹן לְהָא אַיְתָלִי בִּיהְיָה נוֹרָא בְּגִנְוְכְּתִיהְיָה, וְאַכְלָמִיהְיָה. הַהְוָא אַלְמָא דְּהָנוֹה קָא

כאמור היה נכסם לפונדקיו היה מתייר בעצמו את הנידוי ואחר כך היה מתרן לו לאוותנו אגדון. אמר רב גידל אמר רב: תלמיד חכם מגדון אמר ליה שקליה אחותה בקדא.

ב וען הסבר להומת העונש שכירוי, מא' מה להו? – אמר רב: שס מיתה של האה רמו שיש ששה נזון חכמי רין על היקאות תלמידים בבית דין ומחלטם כי הוא שערבאה מיננו אגדרא דעתו ורבנן מרבנן שמתה הילוי עליידי וכשרו מחייב המדי בסוף נזון מה היה שועשה ומישיב: כי הוא דבערבה מיננו על נזון השעריב
ישראל היו מנים ומחלטם כי הוא שעריב ואהו נמנע על נזון השעריב
והניא ביה כת טהירא בונרא זומעה. בכשרו בו מום שומן כוונתנו שכסות נשאר שמן בלוט תנור, כך נשאר מירר משה וליגא (זוקהון) עעה זו ול עעה ריש לקש. דאמר ריש ליש: כסות נשאר כוונת השמעה באהליא ואערבאל שמונה אבירם מאהיתים ואדערבאים ושמונה אבירם. רומי לרבר: שהיא נכסות – דבריך ישנאו: "ההיא דערר רהמ" (הוושע, ז) "חרם"
ושנאה הו (זט) לדרכו שהרמר ננסכאת ברבעים ושםנה אבירם. שהיא יוצאה – דכתיב "ברגן רחם מוחרר" (חבקוק מ"ח) למד שכאשר תחריטי הכל מתבטל, ועוד בעניין זה השמא. אמר רב יוסי: שדי שמעה אגבורתא דכלבָּ – ואיזי דידיה את שן ומספר, וההיא לבב אדרה איכל מסדי ואילן ולו הו דייעו מגו מהה בודח שדייה אויל את עניינה של החכמתו ולודו נזון איזטיל נזון גאנזטערתא ואילטדרתא, ונזפה אש נזוב ופושטן הר שערוי רעל פילל כלבל. ספור:
ושנאמו להודו נזון איזטיל נזון גאנזטערתא ואילטדרתא, לאילבינה דרב יוסף וגאנתלהילדי בעי בז' טו' לשאל מה לשנות, אמר לוי לרבריבי ואיזטיל נזון איזטיל נזון גאנזטערתא ואילטדרתא, לאילבינה דרב יוסף וגאנתלהילדי בעי בז' טו'

二二九

סמכות ההורים – ילדים מתבגרים

תלמיד בבל, מסכת מועד קטן, דף י"ז עמוד א'

דאמטא דברי רבוי חזיתיה לההוא גברא דהוה מחייב לבנו גדול,
אמרה: **לייהו ההוא גברא בשמתא,**
דקעבר משומס (ויקרא י"ט 14) **"ולפנֵי עור לא תתן מכבש ל".**
דתניתא: **"ולפנֵי עור לא תתן מכבש ל"** - במקחה לבנו גדול הכתוב בדבר.

רש"י:
לקו עכל מכוון ולפנֵי עור לו תן מקובל – לכיוון לגולו טה, סמלה מבעט נחכיו, וטוה לה ליטו
מכקילו.

הריטב"א:

במקחה בנו הנadol הכתוב בדבר. פירוש, אף בו הכתוב בדבר, ע"פ שמחכיןليسרו.
ונראים הדברים דלא 'גדול' גדול ממש, אלא הכל לפי טבשו, שיש לחוש שייתריס בנגדו
בדיבור או במעשה. כי אפילו לא יהא בר מצוחה – אין ראוי להביאו לידי "מקה או מקלל
אביו", אלא ישדרלו בדברים, ומשום דאורחא דמיילתא דבגדול שכיח כי הא – נקט 'גדול'.

בשווינגן אמר ליב ריבָּה כי ריבר נלכדי טרומין ריבָּה עון

א. אמינה ה'תורה – **אמינה ה'תורה** או **ה'תורה אמינה**? **גירא** [חצ'] בעיניך כלומר, לא ה'תורה מתייחס לכל מיצד הרע. אמר ליה [חצ'] ר' בבא לר' נון בר אמר: אידיןך [נעם פ' חצ'] על צוארי דביך רש' בון כלומר, כל עוד יש לך סמכות ושליטה עליו אתה צורץ להשיא לו אשנה. ומהי הוא ומן זה – מישיחך ועד עשרים ותרתי [ונוסחנות ששה אשרה ונושרים ששתות]

לעשרה אמינו לשלטן גירא בעיניהם. אמר ליה ר' בא לרבנן נתן בר אמי: אידיך על צוראי דבריך, לאשיטסר ועד עשרים ומרפי. ואמר לו מהתני סרי ועד עשרים ומרפהה. כתבי: "חנק לענער על פין ררכוכו", רבוי יהורה ונובי נחימה; חד אמר: משיטסר ועד עשרים ומרפיין, וחד אמר: מהתני סרי ועד עשרים אראפעה.

א עד היכן חביב אדים לפלמד את בנו תורה ? אמר רב יהודה אמר שמואל :ケגון זבולון בן דן, שלימדו אבי אביו מקרא ומשנה ותלמוד הילכות אגדות. מיתיבי : למדו מקרא – אין מלמדו משנה. אמר רבא : מקרא – זו תורה ! – כובולין בן דן, אלא כובולין בן דן – ראי לו הרים מקרא משנה ותלמוד הילכות ואגדות, ואילו הקא – מקרא כלב. – ואבי אביו מי מHIGHIB ? והתניא "ולפרחים אתם את בניםם" – ולא בני בניםם, ומה אני מקיים יונדעתם לרבות ולרכז רוכב" – לומבר לבן, שובל

תוספות

שיטוטן צדי, ורבי חנינא אמר: שיטיר חגורו. ומפרש התם: החנינא אמר: לא להו. ועל רוחך רבוי חנינא, אף על רב חכמי תלמידיהם של פלוני מבבל, צדארמיין בדורותם: הגי חברון בבלאי, כיון דשה ממייתו – לא מרביה להו. משמעו בבני כל היוו גוילין בחורתה חגורת. מיהו, קשה מהא דאמר בפרק "יכוץ בברכין" (ברכות מד, א) דקאמר רב סדא: על אחריו ועל פרותהו, ובוי רוחנן אמר: על הארץ ועל הרים. ר' יונה עלה דרב חדא: איןינו אכלין מאין גאנן מבכיכים?! וושניא: איפיך. ונאוי וושיאן! דלאה רב חדא שחה מבבל ורב חדבָר לטלמידים שהו לפניו מארכז שראשאל, ורבי יוחנן לבני כל, כמו בכל תפלתינו וברכותינו, דיקין. לדוד וחוז אמרו: שעה ותלמיין דרב חדא ואותה שעה ותלמיין ר' יונה זיכך: דמזהה י' "יכוץ בברכין" לא קשיא מידי, דשאני נינע ביכילה וברכות, דzin הוא לכל אדם פפלייל לוי המנהיג על מקומות שהוא שם, לתוממה גمرا ליליאן דרב חדא שהיה בבבל, ומהו מברכין פירוט של ארץ ישראל!

יום אשר עמדת לפניו ה' אלקייך בחורב". רבי חייא
בר אבא אשכחיה לרבי יהושע בן לוי דשדי דיסנא
איישיה, וכא מפטין ליה לנוקא לבי כנישטא. אמר
ליה: מי פולוי הא? אמר ליה: מי זוטר Mai
יבכתי "זהודעטם לגביך" וסמייך ליה "יום אשר
עמדו לפניו ה' אלקייך בחורב"! מכאן ואילך רבי
חייא בר אבא לא טעים אומצא עד דמקררי לנוקא
מוספיה. ובה בדר רב הונא לא טעים אומצא עד
ימיתני לנוקא לבי מדרשה.

נ אמר רב ספרא ממשום רבי יהושע בן חנניה:
מאי דכתיב יושנתם לבנייך אל תקורי רשותכם

הה שחתהיל, שפרש ביסורי וול על ראשון וקנא ממתי ליה לא (ז) שאמה מהה עד כדי כן, שאין לך זמן להתלבש טעמים ומומצא [א] היה טעם אומצה, בשער עד דמקרטי ואומצע [א] היה טעם בשער עד דמקרטי לנוקא לבית

ב אמר ר' ספרא מושם (בשם ר' יהושע בן חנניה) מאין דכתיב [מהו שנאמר] "ישונתם לבנייך" (שם ו, ז) בכפוף הנורוֹן, אל תקידי (תקרא, תכין) "ישונתם" במובן של הכהילה. פעמי שיעור, שחזור ושוננה.

לשלומע הפרשנה מכאן בנו כל עבר שבת, ופעם שכח והולחן למרחץ – וכיוון שנזכר נגוב את המרחץ ומיהר לשטוחה פרשנה.

אודר-הילבך או **הילבך** – ערך ומצעה שלמד את בנו (או ישכור לו מלמד תינוקות) ולמדו תורה שחכובם כליה. דבר זה אמר כשר האב דוחק בפרטונו, אבל אם יכול – מצעה למלחו יי' צד'. שער זייד רמה, ח').

ארידיך על צוארי ובריך... ראה בהרשי שהביא שני פירשיטים, האחד שוזה כהמשך לדברים הבלתי ניתנים למסמך, ולען החביב להשאוו אשה, והאחד - כליל כלול, דבריו הופיעו בכלל. ובפרק אחד
 שני פירשיטים הגיעו ממקום אחד ממקום אחר ואותם ירדו בפניהם. והוא בירור כי בפרק אחד שמענו מה הירשיטים היה דיא שדר על צוארי בדין כבונתו לאיזה מקום לעז דרכו נלכד על למור שעילם לאלה אינם יכול חותם, אלא וזה הוא הדעת שיבחרו בפניהם. והרשי אמר שצוארי בדין לא היה מושגתו של הנער ולפי הצעתו גונזתיה יש לשלוט בפעלו.
 המפלמד את בן נבו והאתדיין ברב שזו הדין אכן בדין, והוא בכם ובשר שסתופקו בענין זה להלכה.

וביתר המנקה בטעם הדבר כי ככל מגעל הריאוותינו על האזרחותינו הדיא במוה שקבלהות
 מורה טני ריקבה יהו, ואcash מרמוד מלך נון בגמרא שמקבר את לששת קותלבן בדור אחד.
 דיספה ריבר היביא גירסא יידישן אוירשא זייןקי, רון על ראש
 ותנערתונע, שיזהו מובל ענין לבלט הולמדו חוחיק בצעי סיגניטונג בדור שלישון,
 ממשהו מוסא מובא בטענה שפומר שודיה גויל ר' גההש גויל לת

מִסּוֹרָת הַשְׁס א. ביב י.ב.
ב. (ובוטש) כלאים פ'.
ג. י. רוחמות פ' ב'.
ד. שבת ארא. עבד. טור ל'.
ה. יומא א.א. סופה ל'.
ו. י. רוחם י.א.
ז. קיש פ' ב'.
ח. רושם כלאים פ' א.א.
ט. י. מילוטות סוף א.א.
י. י. כיב. קרב. רושם פ' א.
ו. י. כיב. היג.
ש. (בוטש) ירושלמי ש.
טו. שופטן ב' פ' א.ד.
ע. שופטן שאם.

ר' שמעון אומר: לא אמרו כל
כטמור מלשלם, שהרי נקט בכל אל-אמץ
לא יחתה אדם נוגעת של מתבונן
שהל הרים, ולא עשרה רבת בקר,
שבת הרים, והמש, או תבונן
כללה: הרים, והמש, ואו תבונן
ונעלמה מהם הולך ווא, ובאנדר
ר' שמעון אומר: באמות ההולך ווא, ובאנדר
של מהותיים ושל כלענש שום שאנו
רבת בקר שורה רומי מוק ליין, אבל לא
ר' יין – החיוויל לשוטה מהותי שאנו

גראסוט
הנתנו דיזן כי כיריה
הנזהר מהתו מונחים של ברכיהם... והנתנו
דיזן בכיריה הדרתיתם דמי...
רפת קדמתה של בכיריה
רפת קדרותה.
אפסדרה תחת האוצר מהו
יש כיריה ומוקודת שופשוף
הה כור בדם.

בכיריה שפושה (אשר שפושה שם) היה זה בשל
מחחותם, שכין שאופים כל היום
בכינוסיהם מתקין האפה הרכה יתירה,
ששל המשנה שגנו הוא
(בכון) כיריה של נחומרון.
נחומרון ציריך הפקד גודל יותר.

שנינו: לא יפתח חנות של נוחומרון ושל
בכינוסם חנות אצטדרו של בכיריה. וועל כך
הרבנן (הרבנן הוכח): אם המה רפת קדרות
אלואנער – מורה, אין בעל פתק זעיר
יאזן ומוכיר תחונ השוק
יאזן וכיל של בכיריה: הינה
יאזן וכיל של בכיריה
ומוכיר בזון השוק אבל
להלהריך ממש. ובפרט דבר זה בעי (שא[ל])

לשון

אַסְפָּסְתָּא aspast מוקור המלה הוא בפרסית שמשמעותה אוצרם שנחחש שיש במקום כבר אוצר אחרין עוזרים רפת שם, או שמא כל שעוד אין אוצר מזו שמי יכול לעכב

ואם והזיך — מכל דיאט' קס כל אכישוין סלנו — מסלן מה שזקוק. וְאֵל פִי כִּנְמַכְפָּנִים גַּלְוִי טַבְכִּים נְאָרְטִיכִים כָּל קְדֻשָּׁוֹתֶסֶת, קָמְלָה דְלִיק מִלְיכָס מִמְפְּרָיו מִתְמַמְּוָן אֲמִכְעָן, סְלִין טְמִינָה עַל יְמִינָה — טְמִינָה לְפָטוּת הַחֲיוֹת הַרוּשָׁים. הַלְּבָה אַרְתָּה הַיא: (אָפָוי) וְשַׁלְּגָעָן תְּחִתָּה אַצְבָּדוּ (מַחְסִין)

ג גמרא והמןיא: אמר שלשה!
פטו רמלשס. לא יפתח א' בדורותמן – סמיין מילוי מים.
זעבען פחת אוצרו של חביבו – וון פילס – מליט פטומין. תנור
בין הדרור, אבל לא רפת – דיזן – לייך זא מיל דמאמען דשו
צלאה טפומט – מילס דומטומין זיין.
כיבוד ורכץ – גאנז גאנז, וול
קפקין לאכינן לו מטלע עד זטטם זא
נטען פטומין, שי סי כוקטס גאנז, זיין.

ד משנה חנויות שבחצ'אר – יכול למחות בידיו
ולומר לו: איני יכול לישן מוקול
הונכנשין ומוקול היוצאין; אבל עושה גלים, יוצא
וימוכר במרק השוק; ואינו יכול למחות בידו ולומר
לו: איני יכול לישן, לא מוקול הפטיש ולא מוקול
ההנחים ולא מוקול התינוקות.

ה גمرا מאי שנא לריש ואמאי שנא סייפה? אמר אבויי: סייפה אומאן לחצ'ר אחתרת. אמר לילך בררא: אי ברו לילונג: חצ'ר אחתרט – מוחרן אלא

1

בקר בז' זמירות ומחשובות מופיע שבחשון ה'הו' הוא נקבת יונקיות סדרונות.

ד. משבה אם רוצה אחד הצדדים לפתח חנות שכחzo – יכול השכן שכחzo למחות בידו מילדר לו: איני יכול לשין מוקול הנקנכו
ומוקול הייאזן לתונתי; אבל עשו ואם בחר בינו לילך, יגא זאטן ווועגן, אך על פי שאנו שייעש בשעתו בחציו תוננו, ואני
יכול השכן למחות בידו ולומר לו: איני יכול לשין לא מוקול הפיטש שאותה צווח כו' כלום, ולא מוקול התינוקון
שכל אחד ושאייעש בו דירטו מה שירצת.

ה גָּמְרָא ושוואים: מאין שנא **סִפְאָד** ר' דבָּרָה (מהו שווה בראש, בחרילו) שנאמר שכיל לעכבר בערו מלוחתו גנות, ולומר לו שאין יכול לשון בungle קול הנקניין כיכם ומותאי, שנאיו **סִפְאָד** מהו שווה הטעון שאינו יכול לטען שאין יכול לשון מפני התינוקות? אמר אביי: **סִפְאָא אַתָּן** (בוטש באנו) ואנו עוסקים בכיכם שעשושה בהצדר אחרות, שנאיו יכול ללבב על בן חוץ אחרות, אף שהוobarן איזו מבוי. אמר ליל' (בן ר' רבא: אי היל' (אף כן) ליתני ישענה): חזר אחרת מותר, ומהודע אמר בלשון זו? אלא אמר רבא:

ואם הוא קוק משלכם שלישית החביבים שיינו והו שנותנו הוא שבליטם השבטים לעכבר עםינו שלא יתיר לנו לשללכם כל מושב שאר צדקה וברצון שארם טבאלן (ישע). ואבן מלך מקוון אשר נזקקה לנו.

בנה נתקלה

זט

ספא אתאן לחדוקות של בית רבן — ווּלְגַע בְּדָקָן בְּמִתְמַמָּה תְּלִילָה
— נֶלְמַי מְמוֹן. משומ שנקנת יהושע בן גמליאל — מהד מן הכהנים
סגדלים עמדו כמי טען, לדלהם מינמות (ה'). ולמדתם אוחזם — האב עזצט
מוס לאמנו. פלאך — מרכז מדיניות צפולן, והוא פלאן הפלכניין. רב בר שליח
בר שליח צדקה. ומאספי ליה — סכללטו
מכלו פ. וואספי ליה — וואספיקו טויה געל נכלו, כשר צונטנין
עליו נויה געל על נויה. לא חמיה לאלא
בערחה דומנא. דומנא. דומנא. דומנא.
לטמלה, מכה קלה געל זיך.
להחי יונתא להכירה — נתקן קוקין
לייטנו יונתא מדרל, ווּלְגַע מלפין,
אלין זיכר נס פאלטיניס גוועוון, ווועו נס
נג' רוותן מואט. מאט. מאט. מאט. מאט.
מעובנן עליין — מפער צונדא עליין.
קעל גאנטן ווילען.

תוספות

זכור אותו האש לאטב והוא השם
גמלא שם — והוא אותו האש
גדאמר בו יוסף בברכות ט,א: (**נקרא**
דידניין עיליא לא מתרן בז' בימיוט
לטניין המלך בענין רבבי. צדיק גמור היה,
גמלא בכחיה רבבי. צדיק גמור היה,
בדאשיך הכא. וזה דקארו התם
(עמ'): **קיטר** או **זוניא** הכא — לפי
שהי עחריס שוחטים ממנו.
ולמדתם אתם ספרים דלא גרטוי **ולמדותם** אתם
אתם, ודרש מכתיב **ילמדותם** —
שאנו מכתבם.

104

ושאלכים בעבורותה – היה מקוון לשוב
יותר ליראת שמיים וללמוד תורה.
בדודשינו בפ' – "מען למד ליראה" –
וגו' – גודל מערש השם מביא לידי
למודה, לפי שהחיה נעדר בירושלים
שיאכל מעשר שני של', והיה רוחה
ששולם שוקים בבלגאלת שמיים ובבורה
– היה גם הוא מכובד ליראת שמיים
ושוכן בדורות.

בן ש בן ש בבר
בצריember שית או אקבול
כיא: בן חמישים למקורו
לומד בו עתודה מון ש
זין אחריו אין מעין אותו. ותירוץ
הא בבר
חו' מבני מבוי כו' פריש רב'
אללא: חזר. דאי גוט מבוי
ונעשה אדס חנות עצד חנות של
יע לא פילג עליה, אלא דוממי קי
איפיז בעזר אורתות.
דרדי' — ואם תאמו. ומאי שא כו'
למורות ביד ולומר יי' איני כי
ונומר: דומתניין בעשעה לעצמו, וו'
ונענץ' ואם תאמו. אלה ארבעין
דנאי דנאי דעככ' לה, שטוש
ועשנה לאחרום. תלפקן נמי תני
וכנסין ליהו' הרשות או לתנין
וועצאן כל כד, ענטיגרין לו פגע
וואו' ווועז'

Digitized by srujanika@gmail.com

27

לימוד שפה ותרבות יוונית

משנה, מסכת סוטה, פרק ט' משנה י"ד

בפולמוס של אספסיאנוס גזו על עטרות חתנים, ועל האירוס. בפולמוס של טיטוס גזו על עטרות כלות, ושלא לימד אדם את בנו יוונית. בפולמוס האחרון גזו שלא יצא הכלה באפריוון בתוך העיר. ורבותינו התירו שיצא הכלה באפריוון בתוך העיר.

תלמוד ירושלמי, מסכת פאה, פרק א' הלכה א'

שאלו את רבי יהושע: מהו שילמד אדם את בנו יוונית? אמר להם: ילמדנו בשעה שאינו לא יום ולא לילה, **דכתיב** (יהושע א' 8): **"וַיָּגַת בּוֹ יוֹם וְלִילָה"**. מעתה אסור לאדם ללמד את בנו אומנות, בגין **דכתיב** **"וַיָּגַת בּוֹ יוֹם וְלִילָה"** והתני רבי ישמעאל: **"וְבָרְךָת בְּחִימִים"** (דברים ל' 19) זו אומנות! רבי בא בריה דרבנן חייא בר ווא, בשם רבי יוחנן: מפני המסורות. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מותר לאדם ללמד את בתו יוונית, מפני שהוא תבשיט לה. שמע שמעון בר ווה, אמר: בגין זו בעה מלפה בנתיה, הוא תלוי ב**רבי יוחנן!** **יבוא עלי אם** [לא] שמעתיה מרבי יוחנן.

לימוד תורה לבנות

משנה, מסכת סוטה, פרק ג' משנה ד'

אין מה מספקת לשთות עד שפניה מורייקות ועיניה בולטות, והיא מתמלאת גידין, והם אמורים: הוציאוה, הוציאוה! שלא תטמא העזורה. אם יש לה זכות היתה תולה לה; יש זכות תולה שנה אחת יש זכות תולה שניים יש זכות תולה שלוש שנים. מכאן אומר בן עזאי: חייב אדם ללמד את בתו תורה; שאמ תשתחה - תדע שהזכות תולה לה. רבי אליעזר אומר: כל המלמד בתו תורה - כאילו לומדה תפלות. רבי יהושע אומר: רוצה אשה בקב ובתפלות, מתשעה קבינה ופרישות. הוא היה אומר: חסיד שוטה, ורשע ערום, ואשה פרושה, ומכוות פרושים - הרי אלו מכל עולם.

תוספותא, מסכתקידושין, פרק א' הלכה י"א

אי זו היא "מצות הבן על האב"?
מאכילה ומשקה, מלביש ומכסה, מוציא וא מכניס,
ומרחיץ את פניו ידיו ורגליו.
אחד איש ואחד האשה;
אלא שהאיש ספיקה בו לעשות,
והאשה אין ספק בידה לעשות, מפני שיש רשות אחרים עליה.
אי זו היא "מצות האב על הבן"?
למולו, ולפדותו, וללמודו תורה, וללמודו אומנות, ולהשיאו אשה;
ויש אמרים: אף להשיטו בנهر.
רבי יהודה אומר: כל שאין מלמד את בנו אומנות - מלמדו ליסודות.
רבנן גמליאל אומר: כל שיש בידו אומנות, ומה הוא דומה? לכרכ
[شمוקף גדרו, לחריצ שמויקף סייג; וכל שאין בידו
אומנות] ומה הוא דומה? [לברכ]
שאין מוקף גדרו, ולחriz שאין מוקף סייג.
רבי יוסה אומר ממש רבנן גמליאל:
כל שבידו אומנות - ומה הוא דומה?
לאשה שיש לה בעל;
בין שהיא מתקשחת ובין שאינה מתקשחת, אין הכל מסתכלין בה;
ואם אין מתקשחת היא - תהא לה מורה.
וכל שאין בידו אומנות - ומה הוא דומה?
לאשה שאין לה בעל;
בין מתקשחת ובין שאינה מתקשחת - הכל מסתכלין בה;
ואם אין מתקשחת היא - לא תהא לה מורה.
רבי יוסה בירבי לעזר אמר, ממש רבנן גמליאל:
"כל שבידו אומנות מה הוא דומה?
לכרם גדור, שאין בהמה וחיה נכנסין לתוכו,
וain עוברים ושבין נכנסין לתוכו
וain רואין את מה שבתוכו.
וכל שאין בידו אומנות, ומה הוא דומה?
לכרם פרוץ; שבהמה וחיה נכנסין לתוכו, ועוברים ושבין נכנסין לתוכו,
ורואין את מה שבתוכו.

...

רבי מאיר אומר :

לעוֹלָם יַלְפִּיד אָדָם אֶת בָּנוֹ אֲמָנוֹת נִקְיָה (וְקָלָה),
וַיַּתְפֵּל לִמְיוֹשָׁה עָשָׂר וְהַבְּכִיסִים שָׁלוֹ,
שָׁאיָן אֲמָנוֹת שָׁאיָן בָּה עֲנִיוֹת וְעִשְׂרוֹת,
שָׁלָא עֲנִיוֹת מִן הָאֲמָנוֹת וְלֹא עִשְׂרוֹת מִן הָאֲמָנוֹת,
אֶלָּא הַכָּל לְפִי זְכוֹתוֹ.

רבי שְׁקֻעָוּ בָּנוֹ אֶלְעָזָר אומר :

רָאִית מִימִיךְ מִיחָה וְעוֹזְרִישׁ שִׁישׁ לְהָם אֲמָנוֹת,
וְהָנוּ מִתְפְּרָנָסִין שָׁלָא בְּצָעָר,
וְהָלָא לֹא נִבְרָאוּ אֶלָּא לְשִׁמְשָׁנִי,
וְאַנְיִ נִבְרָאתִי לְשִׁמְשָׁתְּ קָוִニ,
אִינּוּ דָּין שָׁאַתְפְּרָנָס שָׁלָא בְּצָעָר?

אֶלָּא שְׁקָרָעָותִי מַעַשִּׁי וְקִפְחָתִי אֶת פְּרָנָסִתי.

אָבָא גַּרְיוֹן אֲשֶׁר צָדִין אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבָא גַּרְיוֹא :

לֹא יַלְפִּיד אָדָם אֶת בָּנוֹ, מִכֶּר, גַּמְלָל, סָפֶר, סָפוֹ, רֹזֶעה, וְחַנְנוֹנִי,
שָׁאֲמָנוֹתָנוּ אֲמָנוֹת לְסִיטִים.

רַבִּי יְהוֹקָה אֹמֵר מַשְׁמוֹ :

מִמְּפָרִים, רָבוּ רְשָׁעִים, וְמַגְמָלִין, רָבוּ בְּשָׁרִים.
מִשְׁפְּנִין, רָבוּ תְּסִידִים.

טוֹב שְׁבָרוֹפָאים, לְגִיהָנָם.

וְחַכְּשָׁר שְׁבָטְפָחִים, שְׁקָפָוּ שֶׁל עַמְלִיקָּן.

רַבִּי נְחֹרְנָאִי אֹמֵר :

מִנִּימָה אֲנִי כָּל אֲמָנוֹת שְׁבָעוֹלָם וְאֲנִי קַלְפִּיד אֶת בָּנִי אֶלָּא תֹּרֶה,
שָׁאָדָם אָכֵל מִשְׁכָּנָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמִקְרָנוּ קִמְתָּה לְעוֹלָם הַבָּא.
וְשָׁאָר כָּל אֲמָנוֹת אִינּוּ בָּנוֹ.

כְּשָׁאָדָם בָּא לִיְדֵי חָלֵי אוֹ לִיְדֵי זָקָנָה אוֹ לִיְדֵי יִסּוּרִין וְאַיִן יַכְלֵל לְעָסָק בְּמַלְאָכָתוֹ, הַרְיִ הָוּ מַתְּ בְּרָעָב.

אָבָל הַתֹּרֶה אֵינָה בָּנוֹ, אֶלָּא מִשְׁפָרָתוֹ מִפְּלָל רָע בְּגַעֲרוֹתוֹ וְנוֹתָנָת לוֹ אֲמָרִית וְתִקְנָה בְּזַקְנָיוֹתָו.
בְּגַעֲרוֹתוֹ מַהוּ אֹמֵר, (ישעיה מ, לא) "זְקָנִי הִי יְמִלְפָו כָּמָ".
בְּזַקְנָיוֹתָו מַהוּ אֹמֵר, (תהילים צב, טו) "עֹזְדָן יְנוּבָן בְּשִׁיבָה".

...

פרק רביעי

מהחטא דתלמיות א' מלמיי', *גראטס'יל' ר' צלאן, סקופיות עכשווא – מלחים מלמייס, צוותים מלמייס, מלמייס צל מלמייס. שעוברת מן העולם – באנדרטאות מן שטחים, אין סביר נקיה בין טלית מלמהה ט' זה וזה, והם נ' ימאנינה וס – ימדנין מלך. אשרי מי שרואה את הירוי – יולדין, ולום יולדין, גוזמןנות נקיה. בשם – מכך כבוי קיז' – מיג'יך קיז'וטים בסmiss. כבוי קיז' – מיג'יך קיז'וטים בסmiss. סכל – נטה מטה מטה מטה. כל נטה מאנו – אין לנו מטה סכל גלה מטל ומען, הולג אכל סכל סכל נטה נטה עצמן. אך, גולג מורה מוקן כרכוב נ' מטלינו תלון מילון ימייס, ומק' מולמו נזקן פלאשו יכול עטוקן נא – עטסי – הולג נטן קזקונדיא. שנאמר עוד יונבון בשיבחה – יוממו למם, וליימיד סכון עם צבן, "ז'טס' וטנינס נס'ו" נו.

הדרן עלך עשרה יהוחסין
וסליקא לה מסכת קדושיםין
למי נקיות. רבינו מאיר
לה לחי אומנותה ורב

ו- **שְׁהַעֲשֵׂר** ו-**הַנְּכָסִים** שֶׁלֹּו, שָׁאֵין עֲנִיּוֹת מִן הַאֲמָנוֹת
תִּת, אֲלָא לְמַיִם **שְׁהַעֲשֵׂר** שֶׁלֹּו, שָׁנָאֵם ר "לֵי הַכְּסָף וְלֵי

הדרן על עשרה יוחסין וסליקא לה מסכת קדושין

‘אלא תורה. שכל אומנות שבעולם אין עומדת לו לאדם אלא בימי אбел תורה אינה כן, עומדת לו לאדם בעת ילדותו, ונותנת לו אחרית עולם אברך גנשימים’ (ישעה מ, לא) בזקנותו מהו אומר – ‘עוד יונכין יהי’ (תהלים צב, טו).

ההשל על הוא סכל לערומה. וראה בתופסתה בירושלמי שנשכח שם זיאב מוכר קידירות – שאף וה אשינו חיריך הריי, מכל מקום יכול לעסוק במלאכה פושטה מכבר קידירות (יענין עיקרב, רדי').

ואנו נזון מלהד את אילא תורה הרבה תחו על מאמר זה, שהרי אמרו חכמים בפרק דברים שנותן, ובו עיקר אמרו שלא אמר ר' הוזיריך דבר הר כהורה לבילל, אלא מה להלטה פרוטית לעצמו, ואם מישע אמר אשש עשות ש' כו' כולה הכרה ללייעוט. ובפני' ובונן זה הבב החדרין באפס' רוחמים) כתוב כי בנו של ר' הוזיריך הראה עצמה מרדך והכם בשוקה ובחדרה, והמשם רק לא אמר לא' ליגוי בנו.

עד יונון בשיבת וכו' לאורה שבחו לש' לימוד התורה הוא בהשואה למלאכתה הכרוכות בעבודה ומופנית מאנונציה, אבל לא מר כה חזק ביחס למלאכתה של כל מלאכתה שעירין מונונות או חממות אורתה. ומשום כך קד זגדישים ר' יוסי' ופושרים אשרים ר' יוסי' גיטוך שחרורה: אבל מלאקה או חכמתה, אבשרה האזרא אינו מטղול דע' ולטוק במקצתו שב אין לו ערך. מה שאיין כן בחדרה, שמכוחה התורה שלמדו הוא מתקבל שוכר יש ויקין גזע וגונש פה מה שלמד קטלט ממנה עבר. ובוירור מבארוים בדורות לטהה גורויהו שומחה יותר גורויהו, ולכן אמר ר' יוסי' של חירות בימי' יונגן ושהוויה לעתידי ללבא.

מהותה דתלמיותא [מוחט של רקמה] שהיא מלאה נקייה וקללה. תעניא [שנויות ככיתיתא]. רבינו אמר: אין לך אומנות שעוברת [שנעולמת, ביטול] מן העולם — שיש צורך בכל המלאכות, אבל אשר מי שרוואת את הוריו באומנות פגומה ולומר מהם. וכן אין אפשר לעלום אלא שיאוואר בו בסיס [עושה בשמים] ובella בדורסקי [מעבד ערונות] ואומנותו באדריכלים מסריצים. אשוי מי שאומנותו בסיס. ואוי לו מי באדריכלים ולא זרים ובella נקבות ששניהם מוחזם בקדום העולם, אשוי מי שבני וואי לו למי שנבנו נקבות. ו' מאיד אמר: נולם יולדת אדם לבנו אומנות נקייה וקללה, ויבקש רוחמים למי שהועשו וההנכים שלו, שאין עניות מן האומנות ואין עשריות מן והעניות, אלא למי הם העשירות האומנות, ו' נאמר ליל הפסח ולי הזות נאות שנאמר ליל הפסח ולי הזות נאות (ב).

השׁוב נאם ה' צבאות' ר' שמעון בן ר' נהריא אומר אם ראיית מימיך היה והרף שיש להם אומנות'. תניא [שונייה בריתיא]. ר' שמעון בן אלעוזר אומר: מימי לא אמר צבי מילין (מייבש התאניס) ואורי טיהה סבל, ושולען שהנאה חצני, ובכל ואת הם מהפרנסים שלא בעזיר ואנים צדיקים לעובדו. והם לא נבראו אלא לשמשני לפי שהאדם הווא חכילת הבריאה, ואני נבראי לשלמש את קני. מה אלו שלא נבראו אלא לשמש מתרננסים שלאל בעזיר, ואני שנבראי לשמש לזו אלא בימי יולדותנו, אינו דין שאחפונס איננה בן, עוזרת לו? זקנותו. בעת יולדותנו משבועלים ואיני מלמד את תורתה וכוכביה. תניא [שונייה בריתיא]. ר' נהריא אומר: מניה אני כל אומנותו שלאל בעזיר. אבל בימי זקנותו הרוי הוא מוטל ברובע ובוכה בעז זקנותו. בעת יולדותנו מהו אומר — "ויקי ה' ייחלו כה בשיבת דשנים ורענניהם".

גראות

(continuation of previous block)

ברובין יש בכתבי: ברובי;
רבינו מאיר אמר בכתבי: יש;
מאיר אמרו ברכ' בריך
אבורותם בכל שהיתה לו
לוי הדרה מורה שאל היל
לו בת. רבינו מאיר אמר
שהשערת והוכחים יש בכרה
שהשערת.

מן האמורות בכמה כתבי חסן
 מלך אלה שמי פטמי.
 והם מתרבשים יש בכתבי:
 ניזוני.
 איזו דון שאתרבנס שלא
 אלא יש בכתבי: על אחת
 וכמה מה עשו.

החותם

קייזר קייזר הוא והמלטב בקייזר-טי העמדות ימיוביש, הקרויות
קצניות וקייזרות.
לאחר קיטוף ("איוריית") הות'
מן הח' קצנץ את
וועקיין' התאנן כדי
ממנה היין תבלין, ושות'
את התאנס הקצניות הלל
שושטים רברב, עד
להיות גוירותו. האיש עול
במלכה זו כרא קייזר,
שאפקידו למשור על שטח
של אינסיג'ן, מפני
מוניוקים אחרים, ציר
להיות מושל לזרן רובה
ומושם כך יחש אונומנו ו
קייזר לעצמו וdocka.

ז' ט' ז'

ר' נהורי
תנא מן הדור החמישי ליתנא
משום שנאמר במורה כי ר' ינאי
היה שמר ר' נהורי, וכן אמרו
הרבנן, ר' ינאי, וכו' ביצה היה
של חסם זה. ואילך מן הדור
ההמורושים, נגוי עלה עליה
נהורי היה עד מות תלמידיו
המשוער ברובם של ר' ינאי
ויש. והוא נזכר מכבי שעיר
הירושלמי מבוב סטודנטין
אשלאן. יש ממשו כמה מאין
במשנה ובמקורות אחרים, ו
מן מרבי זבדה.

או למי שבונו נקבות המARIO מוסיק CAN, קצת בודך העזות, כי אפשר לפחות: אוו! לימי שבונו נקבות — נינוי החרטים — הם נקבות. שאמם נינויים מונגולים בכבאים אלא כנבהה יורי ה- פגם על גענץ' צבי קויז' ווכ' "מקצועות" אלה והווית מותאותים בכל מקרה לתפישת מהוזן. קויז' שברולט להלטת ברשותה הקשורה ולשולמו נציג של גולם, רוזיא תברוניה, דבורי הילר רחל לריה לזרה הווע... וויי וווע... והוואו רדו לריהו ערומיי

פרק ג: בן סורר ומורה

דברים, פרק כ"א פסוקים 18-21

כִּי-יְהִי לְאִישׁ בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה, אַיִלּוֹ שֶׁמֶעֲ בְּקֹל אָבִיו וּבְקֹל אַפּוֹ, וַיִּשְׂרֹר
אָתָּו וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם.
וַתִּפְשֹׂו בָּזֶן, אָבִיו וְאַמּוֹ, וַהֲזִיאוּ אֶתְּזָקְנֵי עִירָוֹ וְאֶל-שַׁעַר מִקְמָוֹ.
וְאִמְרֹו אֶל-זָקְנֵי עִירָוֹ: בְּגַנּוֹ זֶה סֹורֵר וָמוֹרָה, אַיִלּוֹ שֶׁמֶעֲ בְּקֹלֵנוֹ, זָוָלֶל, וְסָבָא.
וַרְגַּמְהָו בֶּל-אֲנָשֵׁי עִירָוֹ בְּאָבָנִים וּמְתָת, וּבְעַרְתַּת הַרְבָּעָה מִקְרָבֵן, וְכָל-יִשְׂרָאֵל
יִשְׁמַעוּ וַיַּרְאָו.

משנה, מסכת סנהדרין, פרק ח' משנהות א'-ה'

בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה - מַאי מַתִּי נָעָשָׂה בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה?
מִשְׁיבְּיאָה שְׁתִּי שֻׁעָרוֹת וְעַד שִׁיקְיָף זָקָן - הַתְּחִתָּוֹן וְלֹא הַעֲלִיוֹן,
אֶלָּא שְׁדַבְּרוּ חַכְמִים בְּלָשׁוֹן נְקִיה - שְׁנָאָמָר (דברים כ"א 18):
כִּי-יְהִי לְאִישׁ בֶּן: בֶּן וְלֹא בָת, בֶּן וְלֹא אִישׁ.
הַקְטָן פָּטוֹר, שְׁלָא בָא לְכָלָל הַמְצּוֹת.

מַאי מַתִּי חִיבָּ?
מִשְׁיָאָכֵל טְרַטְּיִמֶר בָּשָׂר וַיִּשְׂתַּחַץְיִ לְגַיְן הַאִיטְלָקִי.
רַבִּי יוֹסִי אָמָר: מְנָה בָּשָׂר וְלֹגְיִן.
אָכֵל בְּחַבּוֹרָת מִצְוָה; אָכֵל בְּעַבּוֹר הַחֲדָשׁ; אָכֵל מַעַשֵּׂר שְׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם;
אָכֵל נְבָלוֹת וְטְרָפּוֹת, שְׁקָצִים וּרְמַשִּׁים
(אָכֵל טְבָל, וּמַעַשֵּׂר רָאשָׁוֹן שְׁלָא נְטָלה תְּרוּמָתוֹ, וּמַעַשֵּׂר שְׁנִי וְהַקְדָּשׁ שְׁלָא
נְפָדוֹ);
אָכֵל דָּבָר שְׁהָוָא מִצְוָה וְדָבָר שְׁהָוָא עֲבָרָה;
אָכֵל כָּל מְאָכֵל, וְלֹא אָכֵל בָּשָׂר;
שְׂתַּחַץְיִכְלָה מִשְׁקָה וְלֹא שְׂתַּחַץְיִיְן
- אַיִלּוֹ נָעָשָׂה בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה, עַד שִׁיאָכֵל בָּשָׂר וַיִּשְׂתַּחַץְיִיְן,
שְׁנָאָמָר (שם) זָוָלֶל וְסָבָא.
וְאָפָּעָל פִּי שָׁאַיָּן רָאֵיה לְדָבָר, זָכָר לְדָבָר, שְׁנָאָמָר (משלי כ"ג 20):
'אֶל-תַּהֲיִ בְּסָבָא-יִיְן בְּזָלְלִי בָּשָׂר לְמַזְזָן'.

גַּנְבָּ מִשְׁלָל אָבִיו וְאָכֵל בְּרִשׁוֹת אָבִיו,
מִשְׁלָל אֶחָדִים וְאָכֵל בְּרִשׁוֹת אֶחָדִים,
מִשְׁלָל אֶחָדִים וְאָכֵל בְּרִשׁוֹת אָבִיו
- אַיִלּוֹ נָעָשָׂה בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה, עַד שִׁיגְנוּבָּ מִשְׁלָל אָבִיו וְאָכֵל בְּרִשׁוֹת אֶחָדִים.
רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אָמָר: עַד שִׁיגְנוּבָּ מִשְׁלָל אָבִיו וּמִשְׁלָל אַמּוֹ.

הִיְהָ אָבִיו רֹצֶחֶת וְאַמּוֹ אַיִנָּה רֹצֶחֶת,
אָבִיו אַיִנָּה רֹצֶחֶת וְאַמּוֹ רֹצֶחֶת
- אַיִלּוֹ נָעָשָׂה בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה, עַד שִׁיחָוּ שְׁנִיהם רֹצֶחֶת.
רַבִּי יְהוּדָה אָמָר: אֵם לֹא הִיְהָ אַמּוֹ רֹאֵיה לְאָבִיו,
אַיִלּוֹ נָעָשָׂה בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה.
הִיְהָ אֶחָד מַהְמָּהִים גְּדָם, אוֹ חָגָר, אוֹ אַלְמָם, אוֹ סֻוּמָּא, אוֹ חָרָשָׁ
- אַיִלּוֹ נָעָשָׂה בֶּן סֹורֵר וָמוֹרָה,

שנאמר: יְתַפֵּשׂ בָּזָ אֲבִיו וְאֶפְעוֹ, וְלֹא גְּדִמֵּין;
יְהֹצִיאוּ אֶתְזָ, וְלֹא חְגָרִין;
וְאָמְרוּ, וְלֹא אַלְמִין;
בְּנָנוּ זָהָ, וְלֹא סְוִמֵּין;
אִינָנוּ שְׁמַע בְּקִלְנוּ, וְלֹא חְרִשֵּין.
מִתְדִּין בָּו בְּפָנֵי שְׁלָשָׁה וּמִלְקָדוּן אֹתוֹ.
חֹזֶר וּקְלָקֶל, נְדוֹן בְּעֶשֶׂרִים וּשְׁלָשָׁה.
וְאִינָנוּ נְסַקֵּל עַד שִׁיחָו שְׁמָ שְׁלָשָׁה הָרָאשׁוֹנִים,
שְׁנָאָמָר: בְּנָנוּ זָהָ, זָהָו שְׁלָקָה בְּפְנֵיכֶם.
בְּרָחָ עד שְׁלָא נְגֻמָּר דִינוֹ, וְאַחֲרָ כָּךְ הַקִּיף זָקָן הַתְּחִתּוֹן - פָטוֹר;
וְאַם מְשֻׁגָּמָר דִינוֹ בְּרָחָ, וְאַחֲרָ כָּךְ הַקִּיף זָקָן הַתְּחִתּוֹן - חִיב.
בְּן סּוּרֵר וּמָוֶרֶת נְדוֹן עַל שְׁמָ סּוּפוֹ: יִמוֹת זְכָאי וְאֶל יִמוֹת חִיב;
שְׁמִיתָתָן שְׁלָרְשָׁעִים הַנְּאָה לְהֹן וְהַנְּאָה לְעוֹלָם,
וּלְצַדִּיקִים - רָע לְהֹן וּרְעָלְעוֹלָם.
יִיּוֹן וּשְׁנָה לְרָשָׁעִים הַנְּאָה לְהָם וְהַנְּאָה לְעוֹלָם,
וּלְצַדִּיקִים - רָע לְהֹן וּרְעָלְעוֹלָם.
פָזָר לְרָשָׁעִים הַנְּאָה לְהֹן וְהַנְּאָה לְעוֹלָם, וּלְצַדִּיקִים - רָע לְהֹן וּרְעָלְעוֹלָם.
בְּנוֹס לְרָשָׁעִים רָע לְהֹן וּרְעָלְעוֹלָם, וּלְצַדִּיקִים - הַנְּאָה לְהֹן וְהַנְּאָה לְעוֹלָם.
שְׁקָט לְרָשָׁעִים רָע לְהֹן וּרְעָלְעוֹלָם, וּלְצַדִּיקִים - הַנְּאָה לְהֹן וְהַנְּאָה לְעוֹלָם.

תוספותא, מסכת סנהדרין (צוקרמאןDEL), פרק י"א הלכה ז' הלכה ז'

בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות.
ולמה נכתב? לומר דרוש וקבל שכר.
רבי שמואון בן אלעזר אומר:
הבת ולא הבן אלא גזירות מלך היא.
בן סורר ומורה אפילו העלה על שולחנו כסעודה שלמה בשעתה אינו נעשה
בן סורר ומורה עד שתיתן לתוך פיו כשייעור או עד שייכל בחבורה שהוא
כיווץ בה.

בן סורר ומורה זקן ממרא על פי בית דין. והמסית והמדיח ונביא השקר ועדים זוממים אין מימיთין אותן מיד אלא מעליון אותן לבית דין הגדול שבירושלים ומשמרין אותן עד הרגל ומימייתים אותן בר gal שנאמר (דברים יז: 13): "וְכָל-הָעָם יִשְׁמַע וַיַּרְאָו" וגוי דברי רבי עקיבא אמר לו רבי יהודה: וכי נאמר וכל העם יראו וייראו והלא לא נאמר אלא "וְכָל-הָעָם יִשְׁמַע וַיַּרְאָו" למה מענין דין של זה? אלא מימייתין אותן מיד וכותבין ושולחים לכל המקומות איש פלוני נגמר דין בבית דין של פלוני ופלוני ופלוני עדייו וכך וכך עשה וכך וכך עשו לו.

פרק ד: כיבוד אב ואם

המקורות במקרא לכיבוד הוריהם

שמות, פרק כ' פסוק 11

"**כִּבְדֵּת אֶת אָבִיךָ וְאֶת אָמֹן
לְמַעַן יָאֲרַכְוּ יְמֵיכָךְ עַל הָאָדָם֙ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהִים נָתָן לְךָ**".

ויקרא, פרק י"ט פסוקים 1-3

"**זִيְדָּבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לְאָמֵר: דְּבָר אֶל כָּל עֵדָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְرָת אֱלֹהִים:
קָדְשִׁים תָּהִיו בַּיּוֹם קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהִיכָּם: אִישׁ אָמֹן וְאָבִיו תִּירְאֹנוּ, וְאֶת
שְׁבַתְתִּי תִּשְׁמְרוּ; אֲנִי ה' אֱלֹהִיכָּם.**"

ויקרא, פרק כ' פסוקים 7-9

"**הַתְּקִדְשָׁתֶם וְהִיִּתֶם קָדְשִׁים, כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהִיכָּם: וְשִׁמְרָתֶם אֶת חֲקָתִי
וְעֲשִׂיתֶם אֶתְם; אֲנִי ה' מֶקְדְּשָׁכָם: כִּי אִישׁ אֲשֶׁר יַקְלִל אֶת אָבִיו וְאֶת
אָמוֹן - מַזְוֵּת יוֹמָת; אָבִיו וְאָמוֹן קָלָל, דָּמָיו בּוֹ".**

חשיבות הבנים כלפי הוריהם

تلמוד ירושלמי, מסכתקידושין, פרק א' הלכה ז'

תמן תנינן: האב זכה לבן בניו בכח בעושר ובחכמה ובשניהם.
בני מנין? (תהלים צ' 16) "יראה אל-עֲבָדֵיךְ פָּעֵלךְ וְהַדְרָן עַל בְּנֵיכֶם".
בכח (שם קייב' 2) "גָּבוֹר בָּאָרֶץ יְהוָה זָרָעָיו" וגוי.
בעושר (שם ל"ז 25) "נָעַר הַיִתִי גַּס-זָקָנָתִי וְלֹא-רְאִיתִי
צדיק נָעַזְבָּ וְזָרָעָו מִבְקָשׁ-לְחַסְתִּים".
בחכמה (דברים י"א 19) "וְלִמְדָתָם אֶתְ-בְּנֵיכֶם
לְדִבָּר בָּם".
בשניהם (שם שם, 21) "לְמַעַן יָרַבְוּ יְמֵיכָם וַיִּמְיַרְבּוּ בְּנֵיכֶם".
וכשם שהוא זכה לו בחמשה דברים
- כך הוא חייב לו בחמשה דברים ואילו הן:
מאכילה ומשקה מלביש מנעל מנהיג.

מן "ויל ייפטח" (שםוט לט) = מה
במסגרתו: מהן טמ_keos כהן, נפיך
ו-רגלו מוקהו, נומל: מהן כהן. מלא
למטפה. ווזווקף קוממו נרלה כדורות.
ומבר לו בר — רצוי יוסטע פטהען גו

תוספתה

ישיך לך לברך בפצע את ית מהונך
בירושלמי דורש: "מהונך" כמו
מהונך. משמע שהקפיד הקדוש ברוך
הוא עלvic ביבוד אב ואמם מובחו
שבכבודו הוא אמר "כבד את
מהונך" – דהיינו מהונך, דמשמע מהה
שהונן, כלומר: אם יש לו ממון – חביב
ואם לאו – פטור. וכוביד אב ואם
אמר "כבד את אביך ואת אמך"
דמשמע: בין שיש לו ממון ובין שאין לו
והיכא דלית לה – חביב היה או לאו.
התפlichtים לוון אביו ואות מאנו.
כל העובר עבריה בסתר כאילו
רבלי שכינה – והישן דעת כי
לעכיריה, כדמוכחה פרק נץ' רץ' להיו
שיין נפקא דתגניה ט' א).

ד ניכר שראש דברך אמת.

אך דבר נושאה נושא הנוגע על פהו
(מאמר פיך בלשון חדיד לא נאמר,
לך"ר) (שמות כ, ב-ג) אמרו אומנות
כך ייך ואת אמר" (שם יב) חזרו והודיעו
ויתיר מה שנאמר "ראש דברן אמרת"
אמות.

בדורך אחריתו, שאותו תלמיד שאל לנו בעל אמו (שאילו אביו) שיש מוצאה מזור, מה יעשה בלבון זה והשבר לו שגננותו שודם בלבוב (מאיר, שיטות).
לבבך עצמו הוא דיווש ובי' שחרן נפצעו החיצין לנו בלב אום שמעה שאין בלבבך שיבכחו ויראו פגיעה. וכן שגננות מצריך, ואנו הא הוראה ללבב הכלל שעריך ללבב מלבוב, ואוי בלבך יריו' (וואה בראיף עעד).

ישתלן והארון הדום רגילה — וונטג'ן
סוט נטמן, למל: לוֹן זוּבָן. מלון דיוֹן
כל הארץ — ממען: מטמ'ינז'וּוּן
משדרתו — מפהה טומו. קדמונג'

שמושדרתו (פהה אוthon) בדברים רבים ולא בגדורות וביד קשה, לפיק'
הקדמים הקב"ה בעזיזו' כבד את אביך ואת אמא' (שמות כ, ב') יכול בוד'
אב לכיבוד אם — כדי להזהיר על דבר שאינו כל כך טביעי. וכן גלי'

וידעו לפניהם שאמור והדר הולם שהן מתירות מאכבי יוזר מאמו,

מְטוֹדוֹת הַשָּׁס

- א. גינוי טז. א. ל'ק'יש'
- ב' תפיל וואה קדושין מ. א.
- ג. ברכות מג' (בשינוי ל'ק'יש' שם תה.)
- ד. שבת קיח. א.
- ה. ל'ק'יש' תורה רצ' (כל הספרות).
- ו. קרא ויקרא טז. ב' ביר פ'יא. ו'ק'יר פל'יא.
- ז. מדברי ר' פ'יח. מס'יר כ'ג. א. ל'ק'יש' ניד' תחתן (בשינוי שם מוד').

גדרות
(מתקן חיצוני של חלון)
הקדימות הקב"ה ש בכתי"
ווער: הקידום הכתוב.
שיילוח ארבע אמות במכמה
כריי: שהלאן.
רב הונא בכתי" ובקמורו
רב: רב יהודא לא פסלו
ארבע אמות במקומה זוקפה.
רב הונא.
מנגנון בכתי" ובדפניו יש
הונגן.

תוספות

איסטיינְגַע מילתה – בעודו גחין לפניו, שהבן ודרש מזמור לאס' אלחים בא' נום בנטהילך' שלא היה מבחן בו מחדים לבן, ודושן. ושם פורשים: שמקרא אס' שיריה על שכילה הקדוש ברוך הוא חנתנו על העצים ועל האבנים שבתבורין, ומוניך כד החותם פטלה מישראל. שאלמלא' כד לא מושתיר אמרו 'כליה' ה' את חנתנו ינחת אש בגדמדייש שאס' אמר שיריה על טבתינו ז' לשאוב מים מן הבאר ונפל כד' שבאותה שphotת המלך לשאוב ובידה תחילת הרשותה לשורר, ואמותה: עד אדים ציד שהוא על חותם הבאר, יתנו של טוב – יוציא כדי עמו. כד' שעוו באצער שעעה אמרו שרף, אמרו אוטוון, לך אמר אס' מזמור, שהוא ת קרת.

בירושלמי: פעם אחת אמרה דרבנן נזירה, ועاتها מטומה לבקש, ושם קעק של תאנה רגילה, והויה ודורשת איהה דרבני ישמעאל, כל שענא ווענא היהת וווחצת את רגלי, והויה שתהה היהת עשויה כן – היה מסרב בדבר, וויאלאן על הגז עסאנויל גוּזְלָאַן.

לו, וכיון שנוצר לבודוס אחות בלבד, אם יוכל סטויים באב (עין יעקב).
בירושלים. שם מבואר הטעם בשם ר' יזרא
בדוח להוריו ר' טרוף, ולא קיבל על עצמן
השנאויות דבר כללים מצתה ובאותם אמר שמתפקידו

אורורה החרב
טמפלים קבילים וכו' אמר
היה האב בן תורתו. וכדי
לצאת מארץ לחוצה
מיוחדות - ללמד תורה
לעטת לטחונה, מוחר לא

מלבים פיה היע).

וambilao לחיי העולם הבא. אמר ר' אביהו: בנו אביהם בר' [בון] קים מזות כיבוד קרואו.

לְיִהְיֶה זָמַנְשָׁה בְּנֵי סָמוֹכִים לְהֹרְאָה
לְיִהְיֶה אֲפֹרָה כָּבֵר אֶדֶם מִכּוֹר וְאֶדֶם
מִקְבֵּיאוֹ לְחַזֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.
א אָמַר רַبִּי אַבְהָוָה:

חַמְשָׁה
מִצּוֹת כְּיֻבוֹד. חַמְשָׁה
לְאַבִּימִי בְּחַזֵּי אֲבִיוֹ, וְכֵן
אַבְּכָבָא, רַחֲנִיט וְאַזְׁלִיל וְפַתְחָ
עַד דְּמַטָּא הַתְּמָם. יוֹמָא חַ
מִמֵּיא. אַדְּרָאִיתִי לִיהְיָה נָמָמָן,
דְּאַיְזָעָד. אַיְקָוְנִיא מִילְתָּמִיה
לְאַסְּרָה. אָמַר לֵיהְיָה רַב יְצָקָב
אָנָא, דַעַד דְּאַתְּמִינָא מַבֵּיבָ רַבִּי
וְאַמְּאָה פְּנֵיהֶ לֵי, הַכִּי אַיְצָבָ
- קָבֵיל, וְמַאֲכֹזָה לֹא תִּקְבְּבָ
- חַלְשָׁה דְּעַמְּתָה. יְרַבִּי
אַפְּאָ, דָכֵל אִימָת דְּחוֹת עַבְדָה
וְסַלְיקָה, וְכָל אִימָת דְּחוֹת
אַתָּה וְקָא מְשַׁמְּבָחָבָ פִּי מְדָר
לֹא הַגְּעַט לְחַזֵּי כְיֻבוֹד. יְכָבָ
לִים וְלֹא הַכְּלָמָתָה? רַב יְ
בְּרַעְאָ דְּאַתְּמִיה אָמַר: אַיְקוֹנִ
אָמַר רַבִּי יְותָנֵן: יְאַשְׁרָ מִ
כִּי עַבְרָתוֹ אָמַר - מַת אֶבְּ
וְכוֹ אָבִי. אַנְיִ? וְהַאֲמִ

— מהיא מרכיבת הדרוי? א' שפוך לא עלול להיות ירושתך? חוץ וסיליק לה זהה מתוכנו והיתה טוליה עליון וכל אמתה דוחות נחתת עליה וכן פנים שהיתה יורדת מן המטה היהת יותר וזרע עליון. אתה ואהבתה משבח ב' מודרשן שהוא מקין מזונות בביון החדרשן שהוא מזון כבודו הוריו בשלמותו. אמר ליה זאנון (זאנון): עדיין לך הגעת להלזי כיבוד. ככל רודקה ארנקי (ארנק) של בסוף בפינק לים ולא הכלמתה על כך? רב יוסף כי הויה שמע כל ברעה דאמיה נכאשר היה שומט את קול גני אמן כשהולכת אמר: איקום מקמי שכינה דאתיאן (איקום מפני השכינה שבאה). אמר ר' יוחנן: אשדי ר' יוחנן ש' שמעולם לא חמאן (וראה אותו) את אבי אמו, מפני שקשה מאד לכבדם כראוי. מספרים ש' יוחנן עצמן לא ראה את הרווי מועלם, כי (כאשן) עברו אמו מת בביו, כאשר ילדו — מותה אמו. וכאן היה לאכבי. ותויה: איני (כך הוא) שacky לא ראה את אמו? והאמר (זהרי היה אמן) אבוי פעם רבות: אמרה לי אם! ומישיבים: ההיא מרבעתיה הואר' (זהרתין לו) האותה אם' (וומרתנו היהת) ולא אמר. רב אשי היה ליה (זהרתין לו) הואר' מאה וקינה. אמרה ליה (זון): בעינאי (ורויתך אין) היחסין לו, אמר له: עבניא גבר� (רויתך אין איש) ימיינין (אחיםפן) לך. אמרה לו: בעניא גבר� דשפיר כוחן (רויתך אין) יהה יפה (כמוהן) ואו ראה שיעתה מבולבלת ולא יכול לפסק כל רצונתו, שבקה אזול לאורעא יישראאל (נמהה והלך לאיזר' שרואג). שמע דק' אולה אבתריה שמע שהיא הולכת אחרין וועליה גם היא לאארין ישראל. אתה לקמיה (בא לפני) ר' יוחנן, אמר ליה (זון): מוה לצעאת מאץ ישואל לחוזגה לאארין לקלט פניה? אמר ליה (זון):

מסורת ה"ש

- ט. ליקיש' תורה רצוי מכל שוכנותו.
- ט. ראה איכיר פיד.
- ט. ורשות השם עטיש (לדעת רשיין).
- ט. ורשות פאה פ"א י"ז.
- ט. שפטם שם שפטו פ"א היה.
- ט. פסחים רכ"ב (בשינויים).
- ט. ובתיהם סנדוריין טלט. סוטה מב.ב.
- ט. ראה קדושין בא.ב.
- ט. רודולשיהם שם ושם.
- ט. פסחים שם (בשינוי לשון).
- ט. שם.
- ט. שבת ס"ב.
- ט. (ביבסוי) שבת ס"ב.

קלגב. קל'א. עירובין כת.ב.
שח.א. יומא עתב. מומי'ק
אי.ת. תיב. ב' ב' מומות כת.א.
ס' מומות י.ב. לט.ב. נ. גיטין
א.ב. ע.א. ע.י' ב' ב'.
ש. ירושמי ברכות פ"ג
ח'ה.א. שם שביעית פ"ז ה'ה.
שם נזיר פ"ז ה'ה
(בשיטוים).

גדרות

(מונט דקיסי שלם)
שפללי בכתבי ימי: שמייכי
צ'אריז' בכתבי ובודפדי^ר
חרדורות מיל אללה.
הנחאות אומן בכתבי
ובמקורות: התהיה אמן
אקטור.
השליק לה ברוב כתבי
דומ': וסלקע עלייה.
אנדרטן ברוב כתבי: ורונצק

۱۷۰۶

אפרילזון
סקור המלה והוא ביוונית
(ארכטיקס) כיער
יביכר או כיס להנכים ב-
מעות.

קדושים

לען זבל

תומס פון

רב יהודה אומר משל זו – מזקן
רכיני יצחק: لماן דבר משל זו אמר
נדמן לו ייכח אב, ואבידת עצמו,
ובבביחת חבריו – כיצד ישביסו
בכבוד אביו – הלא אבידת חבריו
קדמתן, כדברינו ב"אל מיצאות" (בבא
מציאת לב), יכול אמר לו אביו "אל
תחוורו" – יכול שמע לו – תלמוד לומר
וכך והיינו "אל תחוורו" – שאומר לו
ישוק בכבודו, תלמיד חברו – "אש" יט לא
אצטריך קרא. משמע אם כן אבידת
חבריו קדמת ל McCabe אב ואמ. ואם
ישוק באבידת חברו – חורי אבידתו
קדמתן, ובתים (בבא מיציאות לב, ב' ג' –
זהה ב' אבויו) – בבא מיציאות לב, ג' –
זהה ב' כבוד אביו קודם, ולמן
אмар משל בני ווואה לרבי יצחק: שינוי
בבביחת חבריו – הינו זוכה להניה לאביו על שנות
אבידתו, כיון שאין אב נהנה באבידת עצמה
שלך קורט לכל אדים. ואם יטוק באבידתו
נראה רלבינו יצחק: דהה ואמר McCabe אב קודם –
שחוורו, וכיון שהוא חביבו, אבל מושך
בבביחת חבריו, והוא על נב' אמר טוק סמך: כדי
איין בתן חיבר לחסיד אבידתו אמרת אמא עשו
ישיטול אבידתו עני שיש לאב קורת רוח
אתה, בנו שוחרתו לים לימי אמתה אמרת אמא עשו
מייתיה. דאי לאו חביב, אם בחם משלייך – רשות הוא,
ועובר ב' ביל תשוחות. אפלו הילא דושג הוא ומשליכו בחמותו – מל מקום נהנה בהשלכת ארתקי

אוורו ליה ריבן לרבי ירמיה מכאמן עדמו משל אב – משכמע שכך הלהבה, וכן פס' בשהלנות דרב באאי ברשות ושם עוזר סוף סימן ז). ופס' היכא לדילת לה' נtabב ואית ליה – חייב הבן לzon אביו. וכן פס' רבינו יצחק ורבינו טנאאל, האם אין לאב ממו וותק יש לו – דרך הבן לפניו משלו, דלא יהא אלא אחר, ואדרבא ריבר' עירור שעתפחתה" (תורתות טט), דרב אכיפתי לחזרה גבריא פאיק מיניה מאה זוויל לצדקה. ועוד, אדמיטין לר' יוסי: תלואו והווין שמעתני ביררי לי כך שכוני את הבן לון את אביו. ובתודה יונתן אמר: Mai haani אמר ליה: אדמורי לך זול צעך בעי כישנא, – ליה: בגון זו כופין?! בתמה. אמר ליה: את צרכית לך?! פירוש: וכי לא דעתך שול ממו – חייב, ואם לאו – פטור. וככיבוד אב ונאמ' אמר "בד את שיש לו חון ובין אי לו חון.

משל מי כלומר, זה שמאכל ומשקה את אביו על חשבון מי הוא? ר' יהודה אמר: משל בן. ר' נתן בר אוושעיא אמר: משל אב. אוורו ליה רבן (הוו) לו רוחמה מאן דארם (נכשלה משלם) שחוורו לרבה (לבן) של ר' יהודה אמרה מטה' מאן דארם (נכשלה משלם) של אב. מתיובי [נקשיט] כל ד' ממה שטעני: נאמר "כבר את אביך ואת אמך" (שמות, ב, יב) ואמר לבבד את ה' מהונך" (משל י, ט) לגידיה שווה: מה להלן בכבוד המקום ענשה "מהונך" בחסידון ייס (וועזא ספיט), אף כאן בכבוד אב בחסידון כייס. ואיל מורת דאסטרוב (הרטויו) ברכות כ. שבת כב, טוכה לח. ואישלמי ברכות פ"ג, ייב. שם סוכה דאסטרוב פ"ג, יט. שם פ"ג יוצאי לו מהו? ומישיבים: לבייטול מלאהה. שאף שעת גוף הממן אין תחיב להזיאי שלר, מכל מוקם ציריך המכ. להתבונן אביהם כל אחד כבוד כבוד האב, ונמצאו שיש לו בכם חסידון, ומיציעים תא שעמצעו נזא שעטונג והכחיה מבריחתא: שני אחיהם, או שני שותפין וכן האב וכנו, הרוב ולהלמודו — פודין זה לה מעשר שי בלי להסוך חומס, שדים בדין ור' מושר שנ שאל בכוינו שאינו חיב בתוספת חומס. ומאלין זה לה מעשר עני שאט האדר עני, רשאי האחר להאכילו מעשר עני תורה ותוט.

עִירּוֹנִים ר' בא ראה בתוט' (ויה אורה) שכך נפסחה הלבנה בשאולות, וכן דעת בהר הגאנגים ושרוא טוקטום. אלם יש חולקי דעתם לגבי המקרה שיש לנו ואנו לאב. שאמנם למשועה הכל מודוס שחייב הון לרשות את האב אשר שיובילתו לשליטה כה, וכן בנסיבות אוור על ידי דרכו וונדרת שיעשה כן. אלא שלדעתי זו הנסיבות חיה והו הוא מזין ערךה, שמי שיכל לחתך זתקה ואינו נתן – כביכול אחות שיקח, והוא צוקה שקדמתן קיבbold אילו ביחס. אכן, שכבאים והברחים אינם אכן לאב לחיבת הנתק להלן משלוח מונת קיבbold אב הם מופשים שלא עסכו כלל במגרואה שלנו במקומות שאין לאב, (ומסתם הם מסבירים שמהם שפערתו ותרחנן ללבטל מלאכיה) אינו אכן אלם מקורה וה שט לאב). אבל במקומות שאין לאב לא דורר כאן, שכן שן ללכית על פי ר' רבי הורדשלי שהויבק הון לרשות את האב (ר' רות' חכמי אנגליה, סמיג מפק, ריבכאי).

נאמר כבר ברכ' ר' הקשה המORTH'IA: לאן אין קידם ר' רבי תורה מדרבי קבלה (גביאים וכותובים) וזכרין לדורם בכאן גיוריה שהוא פטוסק כפוף שלוי' וכו' וירץ שאין בכאן גיוריה שהוא אכן לא ר' יורי ליליאני' לחדור את מושמעותה של הכתוב, שכן הכתוב יזכיר את זה מדרדי' למדמי' שכירב הוא זאת דבר שיש בו חסרון כי'.

בראות ליווישו וזה המורותש סטיריים שסתמכתה הדוא שורך אריגון של האב, אבל שסתמיכים מופיע היה ייניס הון על קר' אבן, והאריך (ובווא' בשיטתו כומרה ברום) סטיריים שמודרב בঅর্থক্ষণ শব্দে, האב, לא השם יכול לבטא את בובי ששלט בבער נון זה. אך מכל מקום הון בתוט', שזר או אף זה ששלט אבא הה והוא אכן בבורות רישות, מבעם שבסמותו של ר' רבי יש לו הפסד בבר'. משמע שלטמוכנה (הזהוד הדוחה) מחדר בঅর্থক্ষণ של הון, אך לא שסתמוכשים סטיריים או אישוון אשון ר' רומי' אין כד בראת הכתוב שהון יכול להבע מן האב.

שלאför גענעה המשעה אסרו לא לזרנער או לא לבלטמו על שעשה כה.

דרחילה ליה דלקהה טהאלו תנחש' (ויה דחלחל) – אלו גם בשור האב מוחלט על בבדה הלה והן אונט יויעט מלול לו ואב, וכבר אמרו שבמיטים שתחבוקה לעשוויה אב או אמא, אם מוחלט לאחר מכן לא עבד – מכל מוקט עריך מוחלה נטבורה על קר' ווירען מסדרבר באנ שהייעג

פערע לו הקדוש ברוך הוא שכר על כיidor אכבי' עד כדי כך? אמר ר' יוסי כי ר' בון נט' ר' אבון: בו בלילה ילדה פרה איזומה, ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב ונטלה (ולקחו). בקשר לכך, אמר ר' שבתי: כתיב (נאחן) "וְמִשְׁפָט וּרְבָדָקה לא יעננה" (איוב לין, כג) אין

הקדוש ברוך הוא משה גז
("יענה"). מלשון עינויו השהיית
הדרין מתן שכורן של עושי
מצוות בגויים, אלא נתן להם
שכרם מיד.
ועוד לעניין כיבור אב ואם.
מסופר, אמו של ר' טרפון יודה
פעם לטיל לתוכה חזרה בשבת,
ונפללו סנדליה ואסרו היה לטלטלם
שבשת. והלך ר' טרפון והניח
שתי ידייו תחת פרוטותיה (כפות
רגליה), והיתה מהלכת עלייה
עד שהגיעה למיטחה. פעם אחת
חללה, ונכנסו חכמים לבקרו.
אמרה להן אמו: התפללו על
טרפון בני שיביראי, שהוא נהוג
בי כבוד יותר מדריא (הרבה מאור).
אמרו לה: מהו עבר לך נמה הוא
עשה לך? ותניית להוון ועובדיה
ונסיפורה להם המשגה. אמרו

יאמו של רבי טרפון ירצה לטעיל חצרה בשבת, וההלך רבי טרפון והגין שמי ידיו מה פרסום היה מחלוקת מהלכת עליון עד שהגיעה למיטטה. פעם אחת חלה, ונגנשו חכמים לבקרו. אמרה להן: התפללו על טרפון בני, שהוא נוהגBei בכבוד יותר מדאי. אמרו לה: מהו עבד לך? ותניית להון עובדא. אמרו

מתבסס בנראה על ההנחה כי איננו נזכיר היה, ומשום כך הדברים האמורים בספרו זה מתייחסים לגויים. והוא להלן שאמרנו כי מטען שכורם של ישראל הוא רציבור לעתיד לשוב, לא מייד.

שרטו
וורה בטיול בתוך חיזיו, לא כמה גראות מסכירים כי הסנדל נקרו בשבצה
ונושם שא' אישור היה לתקנו לא כליה ללבת בו ולבן הנימוי וחותם כפותה
גילה (ראה ב'פמ' ועו'). אכן, אף הגרסה של פינגו מובנת היטב; וכן ממש
וח מחררי הנטמי'ם, בקדשו.

בגו ס בגוים | 16 של רבינו ב' שלר | למחוק ס בטור | לטיליל לתוך חזרה
 לטיליל בחזרה על לטיליל בחזרה | חזרה אל חזרה | בשכת ר כ' ע⁴ שבשת
 ונפסק קודקדקיסיס שלה | פסוטה ו פסוטוי | לטבו פסוטיה ע רגילה | 17
 עליהן ר עליהם | שהגועה 9 שהגוע | למיטהה 9 למיטהה | חלה ר חלה
 | חכמים ו חכמי לר חכם אס חכם ע וכחינו | אמירה ר א' | להונן
 ר להם | 18 טרפון בני ע רבינו טרפון ר רבינו טרפון בר' | שהוא א שהו
 | בכבוד ר בכבודו | אמורו ר אמורון | אמורו לה 9 אל' ע אמרו לה
 מהו עבד א מה עבד ס מה עבד 9 מהו עבד ע מי עבד | להונן
 לון | 17 עובדא 9 עובדי |

אאיית דארמן: מפתחה דתיכותה הוה יתיב גו אצעבטה דארבי.
אאיית דרמן: ריגליה דאכובה הוות פשטו על יובוטה נעלעה ורצפה
 להכביא להם ומואז את אברוי ישן. ויש שאומרים: מותח התיבה היה מונח
 בתקע אצבעותיו של אברוי. ויש שאומרים: ריגלו של אברוי היהת פושטה

על התיבעה. נחת לאגנון, אמר לוין: אמירותך מתיותה לכוון נירז אלאליהם, אמר להם: איני יכול להביא אאותה לךם. אמרין [אומרין] חכמים: דילמא דו בעי פריטין טובן זאולין מהפניהם שהוא רוץ כטב יותן. אסקוניה לא מאיתים, אסקוניה נחלתו את המהיר למלאמיתים, והזרו והעלווה לאלאפ. עדין לא נתן להם. כיון דעתער אבורה מן שינניה, סלק ואיתותיה ללון וכיוון שהתנור אבורי משנתה, עליה ובאיו אותה להט. בעו מיתון ליה כדרסיקו ליה אהיריא ולא קבל עליו נרצה לתת לו לפיה המהיר שנספקו לו באחרונה, ולא קיבל עלית, אמר: מה אנא מזמין לבון איקריא דאהתני בפרטין זאמה: וכמי מה, אני מוכך לכט את בכוד אבוני بعد בסוף? איני נהנה מכבוד אבוני כלום. ושאלו: מה

ערנובים
טרפה אודומה כו' להיטהר מטומאת מת יש להזות על הטעמא מים שמעורב בלבושים אפרה של פרה אודומה (כאמור בגד מרדר פראן). פרה ואס' שריה אודומה מים כבויים מה מות, ואם עשו מה כלולא בשלהי היום נפלטה (שם ב'). וזרע שצבע שפלו שמי שערשות בעטל עבע רופסלה אודומה (כמובא במסכת פרה). גולד דרישות אלה היה מחרה של פרה אודומה בלבונגה בותה, ובאשר החליטו שיש צורך לעשות פרה אודומה (בכל תחולות ישראל רק בעשר פעמים מעזה זו של עשיית פרה אודומה) היו ממשילוים כל כך שודרש לכך.

ביבליה

ט. מסורת חז"ט
א. ירושלמי קורשין פ"א
ה' ציטריך ב'כ-ג-ד, תומ'
קדושים לא, ב ד"ה ר' טרוףין
(תורתכו).

ב. (ביבטורי) ירושלמי
קורשין פ"א ה'ז.
ג. ירושלמי שם. וראה בכל
קדושים שם.
ה. קורשין שם. וראה בכל
קדושים שם.

ב' ט

הנזכרמו
השורה קולה של מלה זו היא במצה
ההכרכרים, שממנו היו מפיקים
בעצם חבר כהה. מכאן נוצר
ההשרש "רכס" במשמעות
של צביעה אחורונה של חפץ
(שהוא גמר מלאכתו). ואילו
משמעו שפנוי מקובלות גון
או אינעימנות.

ז-ט

ר' אבן
הו האמורא הקורי בחלומו
הכబלי בדרך כלל רבין, שהוא
קציזור של ר' אבן, וביוישלמי
ר' אבן או ר' בון.

בנין ישיבתו הנגדולה של ר' אבן
ויא כהיתנו אשר השלחתם
בזיהוח שובים ביזיר להעברת
תמות ארץ ישראל, ובפרט
מஸורות שירה שליח
אגרות לבבל, היה ונוסל שם
פעם לעם. ו אף מבי
תחרות בבל לחכמי ארץ
ישראל, נראה כי בוגר ייבוי
ונזירות בארץ דראבדא, וכונרא גם נפטר שם.
בוכן אכבי
בכובס ללבול בכבל
טומלה וטומלה רבתה מזויות
נסורות רבתה מארך
ישראל שרבנן הא
טהבהיבאן לבבל. מסורתיו
תשבור כמודיקות מادر, ונסכו
לילון יותר משל שאר מוסרי

ל חי הפטרים ידוע לנו. מדברי הגמרא כאן (ומן אמרו בכראשית רבה פ"ח) נראה כי ابو נקריא גם הוא אכן אבין, והוא נולד ביום מותו של אביו נקריא על שמו. וכן תלמוד הcabלי נראה שיש לפיל

מה מבניו בחיו.

טרפמן אמרה ל虫ן אכין – ואגיבונה אכין (אומו של ר' טרפמן אמרה לאם, לחכמים, כך בשחומי, כמה היה מכברת והшибויה כך) שאין זה עדין הכבור הרואן, ואילו אימיה דרי ישמעאל אמרה לון אן – ואגיבונה אכין ואמו של ר' ישמעאל אמרה להם כך, והшибויה כך

שלו רצה לזלול בכבודה, וחכמים
השיבו שרואיו לו לעשות רצונתה.
מספרו: ר' זעירא הוה [החן]
מצטער ואמר: הלאי הוה לי
לפי לרבותינו, אמר[ה]

אבל ואמא איקירנונג דנורט גן
עדן נהלאו היר לי אב ואם שחיית
מכבד אהות ווישע נעדן. כד שמע
אלין תרthin אולפניא, אמר:
בריך וודמן דלית לי לא אבא
ואימא נאכשר שמע שנוי לימודים,
סיפורי, אלה, אמר, ברוך ה' אשין
לי לא אבROLא אטמיכי לא כרי טרפון
הזה יכלנא עביד, ולא כרי
ישמעאל הוינא מקלה עלי נלא
כרי טרפון היינט גROL גוושטן, ולא
גוטס זבורובד גו' גויסח

כרי ישמאלא הירחו מכבב עלי לולול
בהרוון אמר ר' אבן: פטור אני
מכבבוד אב ואם. ואמרו שהסיבה
לכך היא: כד עברת ליה אימיה
מית אבוי, כד ילחתה מיתת
ונאשר הרתה אותן מות אבוי,
וכאשר יולדן אותן, סחת היא.

לְדִיןָתֵךְ גַּן עֶזֶן. כְּדֹבָר שָׁמֶן
לֹא אֲבָא וְאִמָּא, לֹא כָּרְבִּי טְרֵפָה תְּנוּהָ יְכִילֵנָא עֲבִידָה,
אַבְּכִין: פְּטוּר אָנִי מִכְבּוֹד אָבָןָם. אָמָרוּ: כְּדֹעֲבָרָת

שפריש שכל רודם יש לו גורל שונה משל חבריו לחולוין, ואין להשותה בין אנשים שונים (הכוות). ובפמ' מפרש כי הוטווינים אמרו ר' שלמרות שאנשים מוכיימים לבארורה אוטון חתין לטחון מכל מקום השם הקדש והירצחו איננו שווה בטיביו. ויש פשרויש שכל אחד מכלל לפוי טב החומר שהוא מביא, ובזה אתן למצוינו להליפצן. שאמו של ר' טרפוין, שרצה בברכה שנותן לה בנה, אמרו הכהנים לבקש לרשותה בכבודה, ואומו של ר' יושמעאל, שרצה לזלע בעצמה, אמרו ללו שעשה בראונא.

אורח ההלבה

אנא בעיא משוגה ריגלווי וכו' אם רוחה האב לשורת את בנו — רשיי הבן להניחו לעשותת כן. (שורע יודע רם, כה).

חזרות מסוירים: כלום ורקה ארכני בפינק ליימ וללא הקלקפתה? ² ובבבלוי אמרוד כירזיא כוהה בשם ר' יוחנן: אשורי מי שלא חמאן. ³ בבבלוי מסופר ע unin
הה על ר' יוחנן וגבי על ארביי

לה? אפילו עושה כן אלף פעמים, אידיין (עדין) לחץ כבוד שאמורה תורה לא הצעיר. לעומת זאת מסופר שאמו של ר' ישמעאל באה וקובלה (החולונה) עליו לרבותינו. אמרה להן: גערו בישמעאל בגין, שאינו נודאג כי בכבוד. באותה שעה נתרכטמו (הוירקן) פניהם

אמור לה: מה עבד לך נמו עזה
לאן? אמרה: כדו נפק מבית וודה
אנן בעיא משוגה יגלווי ומישתי
ויזוא סבנית הווינד של החכמים אין
אמרו לה: מה עבד לך?

אילין טהוניא אמרין: כל בר נש
ובר נש זכותיה גו קופטה ניפה
אומרים הטהוניס היללו, לפי פתוגם
שבפיהם: כל אדם אדים זכותו בתוך
סלאן וכל אחד מקבל כמה וכי
התבואה שהוא מביא, ואין שניים¹⁵
שיזכו באוטו יחס. שהרי אימיה דרא'

אָבָא וְאִמָּה דְּאַיְקָרִינְהָן
אלין פרתין אוילפניא, אמר: בריך רחמנא דלית לוי
ולא כרבי ישמעאל הווינא מקבלה עלי. אמר רבי
לה אימיה מית אבוי, כד יルドתיה מיתה.

טדור אגוי מכבורו ואב' וכו'. אף שאפער לפרש את דבריו 'אבן כחותסת פת' לדברים שנאמרו קדום, מכל מקום היו מן המפרשים שהסבירו שיש בדבריהם גם הידרואסידלכיה מכוון, והוא: מאחר ששלא והוא ול אבא אם, אף על פי שהוא אגוי שבדלהו, ואולי והו מכוון של חזרוי קומיים, מכל מקום אין הדבר אלא לאבי והוא ולא באלר, והוא מכוון לא בכבר מגדלו ורבו בסבון (וראוח כעין) והובכל סודה מע. א). אבל אין זה ברור עדין מבוחנת הוללה אם במקירם כגון אלה אין חובה מסויימת (ובביר טופרכט) של בבור.

שיטות

מבירא בקופתו, בר הוא הקמח שהוא מכבלי, אם גורע או מובהר (יפ"מ). ויש יאות טהוניא אמורין וכו' יש מפרשין את הפטגון הזה שלפי מה שארdem

גראסוט

הזהו אין מתח מבז'יא – טב לי
קי – טב לי אנה ולא את נאם
זה ולא אהה. אם יבווא למלוקות –
אצא שכן זה כודנו לאכוי בראחים,
וירושן גן עדן.

ועוד בנוסח הכללי של כיבוד אב ואמם. נאמר "איש אמו ואביו תיראו" (ויקרא יט, ז) ונאמר "את ה' אלהיך תירא ואותה תעבד" (דברים ז, יג) נמצוא כי הקש השווה הכתוב. על ידי דמיון המלים, מורה אב ואם למוראה שמיים. וכן נאמר "כבד את אביך ואת אמך" (שמות כ, יב) ונאמר "כבד את ה' מהונך" (משלי ג, ט) הקש הכתוב על ידי מהלו כיבוד אב ואם לכבוד המקום. וכן נאמר "ומקהל אביו ואמו מות יומת" (שמות כ, יז) ונאמר "איש איש כי יקלל להיו ונשחטא" (ויקרא כד, טו). הקש קלילות אב ואם לקלילת המקום. אמן, נאמר גם דין נסוף בכבוד ההורו - האstor החמור של מכחה אביו ואמו שעונשו מיתה. אבל זה לא הוקש כלפיהם כי אי אפשר לומר מכה כלפיהם למעלן כלפי ה'. אבל בכל השאר ייש השווא מליה.

איש כי יוכל אלקיו ונשא
ומור מכה כלפי למלון

שם תפומות ומראה לו פנים וופת נגע
כיו בירחיהם וכונתו שיגל אביו מרב
לטובה עד שהוא מתרצה — נולעטל

עד אם מצעת עשה גודלה, וכן מוא
דו ובמויאו. המקל אלביו ואמו בסקל
ן בענש. (רמב"ם ספר שופטים הל'ו)

יעמוד במקומו המוחדר לו לעמדות ב
במקומות המוחדר לו בביות להסב ב
או לומר שאין דבריו נראים, ואפלו
דבריו בפינוי, אפילו לומר נראים דבריו
וילא במותו. (רמב"ם שם הא). שי...
לי קורו...
וז משקחו, מליבש ומכסה, מבנים ומוציא
דברים שרוגלים לשמש בהם את הרוב

לורייחסים עבריים א' ברוחיהם ס' ברוחיהם | 14 נאמר [הנ"ג] מאשיך לכאן את
 קטען דלקמן (ד' 27 שורות 13-10) "אחר האיש" – "שפיכקה בידו" [...] גונדר
 רוגר וואמי | את [ה'] 15 אלהיך ראת היי' אלהיך אתה אלוקין אתה אלוהיך
 את יי' אלהיך | ואתו תעבור ס' ח' [הקש רהקסים] (*| 16 שמים ר' | נאמר
 ד נאמ' | 17 ונאמר לטר ונאמ' | את ה' לאת יי' ר את היי' | הקיש ל(*) הקיש
 כיבודך א' וכבודך 9 כבודך לא כבודך כבודך א' | 18 לבכבוד אל כבודו המוקומ'ו
 מוקם' ל' המוקם' א'asper המוקם' | נאמר לא נאמ' | מתקלל מתקלל | נאמר ונו' נאמ'
 אמר א' איש י' איש ר' איש אללהיך ר את אלהיך | והשא 19 חטא טה' א'ושנא חטא טה'
 מוקם' ל' המוקם' | אי אפשר א' אי א' ס' אי אפשר 9 אפשר לומר יטרא לומ' | מכיה
 ח' | לא מallowן וט' מעלה א' מללה |

עדות
 בככלי הנוסח: מתחינו ביריחס. ² בככלי הנוסח: ובמיוחד לחי עולם הכהן.
 בככלי הנוסח: שמאכלל לאובייסו נורו ודורון העולים, בתווית, שם לאלה, אדר'ה
 טהורו) מילאים שכן הנוסח בירושלמי פניהם. ⁴ בפסikhתא נוסף: בציירין.
 וכן בירושלמי קושטא, ובפסikhתא: דבנה, והוא גם כב'ם בוגין זה.

ההמשך לדברים הקודמים, אמורים כי בכבוד אביו לא המינה החיצונית היא העיקר, אלא היחס. וכך יש שהוא מאכילה אביו תרגונגולות פטומות וירוש גיהנם, ויש שהוא כודן ברוחים (משמעותו אהוב לתחון ברכות) ווורש גן עדן. ולכל אחד מבעליים אלה הסבר טריגולני מושב בראכ' בראכ' בראכ' שיביא.

יש שהוא מאמין את אביו פטומות וירוש
יהנעם, ויש שהוא כודנו בריחים וירוש גן עדן.
בincident מאמין את אביו פטומות וירוש גיהנעם?
חד בר נש הנה מיכול לאמון פרנגולין פטימין,
חד זמן אמר ליה אבוי: ברי, אילין מэн לך? אמר
ליה: סבא, סבא, אכול ואידיש, דבלבאי אכלין
מדשין. נמצא מאמין את אביו פטומות וירוש
מדשין. בincident כודנו בריחים וירוש גן עדן? חד
בר נש הנה איטחין בריחיא, אמת צמות
לטחוניא. אמר ליה: אבא, עולטחון מחייב, אין
אמת מבזיא טב לי אני ולא את. אין מות
אליקי – טב לי אני ולא את. נמצא כודנו בריחים
ירוש גן עדן.

ונאמר "איש אמו ואביו פיראו", ונאמר "את [ה'] אללהיך תירא ואתו מעבדך", הקיש מורה אב נאם לモרא שמים. נאמר "כבר את אביך ואת אמך" ונאמר "כבר את ה' מהונך", הקיש כיבוד [אב]

ב ומקל אכינו ואמו מות יומת ונאמר איש כי יכול אלקיו ונשא ב ואמ לקלחת הפקום. אבל אי אפשר לומר מכה קלפי למעלן.

עדי רום
מבאיילו טבומות וויש גויהם – ואך שלכאורה יושג גויהם בשל דברים רעים
שאומר לא באוי ולא בשל וההאכליו, יש לומר שהפטמותן אין שגרמו לך.
שהורי אם לא זהה מכיא לו מאכלים מושגים אללה, לא היה האב שואל,
ולא היה הבן מגע לדבר עלבון אלה (ופ'ם).
הקשר מורה אב ואם וכו' – והוא הדברים הוא היחס משפחתי באותה מלחה עצמה, כי
בכל מקרה יכול היה להשתמש גם בלשון אחרות, ובין שהמשמש באורה מלחה
משמע מושג שראה למד לא קד לגופו של דבר אלא נט להשוואה בין דיחס להרוינו
והיחס בינו לבן המוקם (רשות'). וראה בדור הד"ר אמר ערוד שמות כ, יב)
שסבירו כי יש צד שווה במצוות הללו, שכן ההוראה מונה על מנת בדור למקו
שרומנו בא, זו בקורת הקורוב וגשייהם הרוינו, וזה המקור הראשי, הקב"ה.

שיטות
אכול ועודיש רוב המפרשים הולכים בעקבות הערכות ומפרשים אדריש שטוח. אכן, יש המביאים וברוי התוספות בקדושון שהפרוש הוא החלשון דמש' בלרמיין אמר מורה ואהה בריש. וכן פרש הכהוב בע"י.

אורח ההלבנה

מסורת הש"ס
א. ירושלמי קדושין פ"א
ה"ז. בכל קדושים לא, א-ב.
פס"ר פ"ג-כד. ריבמ"ץ
לעגה פ"א מ"א.
ב. ירושלמי בדורותיו שם

פס"ר שם.
ג. ירושלמי שם. בבלוי
קדושין ל. ב. ב"מ לב, א
(ח'לך). ח"כ קדושים
פר"ש"א ד-ה. פס"ר שם.
ושאיילתות יט וכו'.

לשון

בודנו
המושך בך נמצא בדברי
חו"ל במשמעות כליה של
שעכובו, עבדות. אולם נראה
כי עיקר הוואות דיא כמו
בארכיטקטורה הסוציאלית – שימת
העלול על בעל חיים, ורחתמה
למחזרה ובויצא בה.

החרם
צמות לטהרונוין
בימי השלטון הרומי נהגו
לקחת אנשים לעבדות
פאיי (אנגוניא) עברו
השליטונות. כדר' של לא גרים
להפרעה היהירה בחמי
הכלכלה של אותן
המקומית היו לעיתים
מגיסטים את האנשים לפני
המקצועות. ובכל משפה
שעטקה במקצתו מקרים היו
לזהקם איש אחד או שניים.
את עבדיו הפקיד לא היה
לזהקם כrangle לעבדות
מקצועית אלא כפעלים
פשוטים לסייע בבנייה
درיכת וגורשים וכיצועם בהם,
ומנהלי העבדות נהגו
בעבדיהם עברדי קשה –
בעודו נזנחו ורבותם

עושין אותו באמונה שלא יוכאו לעשות מצווה רק מתווך חישוב וشكול של קבלת שכר ("פָּנְחָפֵלֶס").

מעין זה דרש ר' אחא בשם ר' יצחק: כתיב *"נאטור"* "מכל משמר נזר ללב כי ממנה תוצאות חיים" (שם ד. כב) – מכל מה שאמרו

לך בთורה (ונדרש *"משמר"* כמו *"מה שאמר"*) – השמר, (*"נוצר לבך"*) משות שאין את (אתה) יודע מאיה מהן יוצא לך חיים, ואיזו היא המצווה החשובה יותר. ורגמאן לדבר מן העניין שאנו עוטקים בו,

אמר ר' בא בר כהנא: השנה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוות חמורה שכחות. מצוה קלה שבקלות – זה שילוח הקון,

שחייב אדם במצוות זו רק אם מצא כן ציפור (ולא בעופות בית), וכל חייבו הוא רק במקורה הייחודי שהאם רובצת על האפרוחים ואני

פורחת מהם, וגם אז מותר לךחת את האפרוחים או את הביצים. ואין לו בה כל הפסד ממון. ומצוות

חומרה שכחות – זה כיidor חמורה שכחות מידה – אבל בשקלות – קיימת מידה – אין לך – אב נאם – בין שיש לך הון לבין שאין לך הון –

"כבר את אביך ואות אמך" *"נאפלו את מסבב על עלי הפתחים."*

"רבבי אחא בשם רבבי אבא בר כהנא: כתיב" *"ארח טילטל (נטל) הקב"ה מתן שכון*

"quia פָּנְחָפֵלֶס נָעוֹ מַעֲגַלְתִּיקָה וְלֹא מַעֲרָעָה", טילטל

"סקדוש ברוך הוא מתן שכון של עוזשי מזות". *"קדישו עוזשין אומן באמונה"*

"רבבי אחא בשם רבבי יצחק: כתיב" *"מכל משמר*

ו נוצר לך כי ממנה תוצאות חיים". מכל מה שאמרו לך בთורה השמר, שאין לך מון יוציא לך חיים. *"אמור רבבי בא בר כהנא: השנה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוות חמורה שכחות.*

מצוות קלה שבקלות – זה שילוח פקן, ומהן חמורה שכחות – זה כיidor אב נאם,

ז'

ב'

ט'

א'

ד'

בלג ברכ' זעירא חמוי ליה לוחק ענפ והיה ר' זעירא חמוי ליה ומיטמר מן הריך הוא מבהית לנ' ונהייה י' זעירא השה, והיה אמרה: איזו אוטו זקן אייך הוא מבביש אונטו, תלמידי החכמים' כי עביני ר' זעירא נראה הדבר בבבון לתלמידי החכמים', שחכם זקן הנה נהרג קלות בעצמו. ואולם, כיון ברברקן בעלמא, נפקת ברות קלא אמרה: "דרך ר' שמואל בר רב יצחק הוא של שעות קולות רעים וברוקרים בעולם". יצאה בת קול אמרה: "מת ר' שמואל בן ר' יצחק גומgom החסדים'". נפקון למיגמל ליליה חדד. נחתת אששתא מן שמיא ערטא לעציבורא ניצאו הכל לגומל כלו חדד בהלויתו, יודזה אש מן ההשיטים נששתה כען עף של אש בין מיטחו לציבור) והוו ברייתא אמרין: חיוי דידין סכא, דקמת ליה شبשתיה נזקי הבריות אמרים: רדא אוטו זקן שעמדו, העויל, לעונוף. שם שמשים הראו מה גודלה מעלה של גומל חסדים וכמה מרובה שכרו.

דִין : חַיָּי דְּדִין סֶבָא דְקָמָת

והו מקהלס קומי כליא נ' שומרון ר' והבון לוזן את אביו? תמה ר' יליה נאותה על כך? שהרי אין אמר ליה ניחן ר' ניאי: ואדיין רואה אותו ומחמבה מפני מורה בדאי הוא שכופים, שם הבון ממה לא כפיתניתה? אמר ליה: וכופין ליה? אמר ליה: "ואדיין אתה לו? חור ביה רבי יונתן" בעה שמועה מן שמייה. אמר רבי יעקב בר חזא רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: בכופין את הבן לוזן את האב. אמר רבי יוסי רבי בון: הלאי הווון כל שמוועחה בירין לי הדר שкопין את הבן לוזן את האב. "זוגמלות דקדים" – דכתיב "רדך אדקה ונחסד ימצע חיים לרקה ובבוד", בבוד בעולם זהה, וחיים לעולם הבא. רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב יבשחה נהנה מקהלס קומי כליה, נהנה ובוי יניא חמי ליה ומיטמר מן קומו, אמר: חמי הדרין סבא איך הוא מבהית לנו. ובינון דרמא, נהנה לח שעין קלון וברקון בעלםא, נפקת ברת קלאל אמרה: "דמך רבי שמואל בר רב יצחק גmil סדרה". נפקון למיגמול ליה חסר, נחתת אישתא

ולמה לא כפניתינה נזהר
יונתן ואמר ליה נlich לר' חנוך
הבן חביב להוציאו משלו יפה
את לו וצדינו אותו מה
יכל והבא נזקק — והוא עז
לפרנסנו. ואכן, חור ביה
וקבעה שמוועה מן שמוי
רי יונתן וקבע הלכה זו בעקבות
ינאי). והוא אמרו: את
יעקב בר אחא ואמר
שמראל בר נחמן, שאמרו
יונתן: שופין את הבבון
הבא. ממשע שאף הוא ר' בון
וז. אמר ר' יוסי כי ר' בון
הווון כל שמוועתא ברירית
זהלאוי הוי כל הילכלה
ודאוות לי כמו זה שכופין
לזון את האב.
במשנה נמנחה מצות
חסדים בין המצוות שהזהר
פירוחתין בעולם הזה. ואנו
לזכר דכתיב ונשאלה
צדקה וחסד ימצא חירות
וככבודו) (משל' כא, כא
הוא מבחן שוכר בעולם
— לעולם הבא. מסופר:
בר רב ייצחק היה נסיב
מן שםיא ואיתעכּ
ליה شبשתה.

ש ר ז

שורשה של מלָה זו הָא
כראוג אַירְיוֹנָתָן, לרעַת רְבִים
מן המלה **אֲלָמָּה** (אֲלָמָּוֹת)
שֶׁשְׁמָעָה — יְהָה, ומְאָן
ונצֵר שֶׁרֶשׁ עָבֵר בָּמוֹן —
לְשָׁבֵךְ. וְשָׁבְרוּתָה
גָּלוּלָה שֶׁל המלה
אֲלָמָּה (אֲלָמָּוֹת) שְׁעִינָה
הָאָלָמָּה לְשָׁבֵךְ. והָאָלָמָּה
אוֹמְרִים שְׁהָיָה מֶלֶה עֲבוּרִית
קְדוּמָה שֶׁלָּא מִכְרָה בְּמִקְרָא
לְאָלָם בְּהַרְוָאתָה הַמְּפֻכָּה
(לְגַוְתָּן), לעַזְבָּה (וְחַרְחָה), אֶלָּא
שְׁלִשָּׁה, הַכְּרָך שְׁשִׁים
שְׁוִינִין, שְׁחִי מְשֻׁמְוִין
הַפּוֹכָת.

אריש ר' ר' שמואל בר רב יצחק
חכם זה היה מאמוראי הדור
השני בבבל, וכונראה היה
מציעיר תلمידיו של רב.
ואחד כך למד תורה לפניו רב
הרבן.

כמו רוכסם מחלמיירבר הונא
על הג蒿 לאץ ישראאל.
וכוינאה היה איש מבוגר
בכואו לאַרְצָן. אָךְ שלא
נמצאו דברים שאמר בשם
י' יוחנן ראה שהיה מוקרכט
וחלמייד י' יוחנן, והו
ולשאנו ונוט עימט בחלהכה,
ואחדות נומט אָךְ אומרים
ברבון ברובן.

אין דיעות לנו מה היה עיטוקן, ולבסוף בינו משפחתו היה יוזע רך שהיתה לו בת שחייה נשואה לר' רושעאי. דברי הלבנה ואגדה בשמה מצוירים הן בתלמידו הרב הירושלמי, והן בתלמידו הירושלמי. רב שמואלי בר ר' יצחק נהג לומר לנו, והקthin עצמאלי אמר בפני אנשי שחייה ממנה בשנים. וכבר נראתה שלא היה חושש לכבודו והיד לקלים בגונזיאנו את המצחיה לשמעת החתול. על המאורעות שהתרחשו בדורות מסופר גם כן באגדה בתלמידו הרב הירושלמי, מסופר גם בדורותיו של ר' זירא נהג עלייו מנהה. אבלות.

עִוּרִים
וכסמי ליה? לבארה קיים כלל כי בית הדין כופים על קיום מעות עשה בכל אמצעי שבידם, מודע איפוא לא יכogen עם כל כיובן אב? אלא שסביר דנו בנהושא זה בתהלמוד הבבלי (חולין קי, ב) ושם המסתנה היא כי מאחר שמנגנון עשה זו היא מן המנותות שמונן שכון מפורש — הרי אין בית דין כופים על קיומה. ונראה כי זו היתה סברתו של ר' יונתן שלא לכפות בנהושא זה (משבר"ד).

דפקת ליה שביישתייה יש שפירש כי געשה בגין שימוש מכוון במליה "שבישתייה" עבור ענק, כדי לרמזו בכל ממשמעו, גם במשמעות ענין. וגם במשמעות שברוש, שנות (ז"ט). ולפי זה מקבל הדבר לגוסס שבכלי

ג'رسות
 1. כפתייה נאכ'ר כפתייה ק' כפתייה ר' כפתייה | אמר ליה ג'ר א' ליה
 אסק אל' ווכפין ליז'ו וכופין | 2. אמר ליה ל'(:) א' ליה אסק
 אל' ואדרין ק' ואדרין | ואדרין את ליז'ו ועדין את ליז'ו | חז'ר ס(*)
 ג' ר' וכובעה א' וכובעה | 1. כובעה שורעה מן שמאי ק' וקע'ר הל' ממשמה | אתה
 ג' מלהוק דאתחא | בר'י - נאנמ' ט' [כפפל'] | 4. ר' שמואל ר' ר' שמעון אל' הוכנסה

ואז' וונקה העיינ', הויאין והענין' בדוקתן בזין' – זין' – עט' – נו-גען' – יעקב בש"ר יונתן וא' | כבש' ר' יונתן אין אמר רבינו תם בש"ר יונתן הילכה ר' בס' ר' יונתן (ז) | שוכפין און שכופין כ כופין | אמר רבינו אמר' ר' ס' איד' | 6 | כי' בון און כי' בון ס' בר' בון כ' בר' בון | אמר – האבר ר' זחעה'ה | לילין אמר' האבר' – אמר – רון ס' אירובי' – הוועק ח' | היושעחא' שמומען' | ס'

שומעת א' שמועה ק' שמועת [ברירין א' ברירין ב' ברירין ג'] וגמלות א' גמלות ס' וגמלות ל': 8' לאטם דרכ' כחוב | מזא' 9' בעולס ר' ומצע ובודכ' בעולס לאלטם סוד בעולס | 10' רבי שמואל' ומהו קה' שמואל' בריך יrechtן נסב לרדרה שאשבטה ומכלס | 11' ישיבתה א' שבשתאי' ל' שכ'ב'ש' היה' [ממחקה א' ומכבה שי'] | והוה מקלס א' והוה מהדס | כליא' ז' כליא' ס' כליה' | 4' והוה ר' והוה | רבי 12' זעירא ר' ר' | ומיתמר ס'

אורחה ההבלגה
אקטיביטי הנקן לווין את האב אם אין לאם
טוביים את הנקן לווין את אביו. לדברי ר' ר' דרומכט"ס ספר שופטים הלכות ממרימ פ"ז

העדות
¹ ובפסיילר נוטש: עד דלא חזר ביה כהה
 ממהתייחס למלוקת הקודמת האם יש
² ובפסיקא: אתה ר' יעקב בר אחא דרא
 ממשמיה דר' יומנן שכפוני את הבן שיזון און
³ בירושלמי ע"ז הורשה: שושיבר
 שעדרים. והוון בן מנין בה. אב.
 ששם אמרו: והוון בן מנין בה. והוא
 אהן סבא דיע מה עבד. וככ"ז: והוא
 מכובה ית אויריתא. אמר ר' זעירא
 עבדיך. ולעומת זאת נסוח הדברים בביבlio-
 תוכנו ומקביל לגוסחה כאן שר' זעירא
 ר' שמואל בר רב יצחק. ⁵ בירושלמי ע"ז
 דישראל. וככ"ז: נפקון רוחן ועלולין
⁶ בכ"ר נוטש: איאוועבדת כמ-
 במושט' כהוראה. ⁷ ובכבל נוטש: ומגמי-
 איאו דידרא או לתרוי בדרא. ⁸ ובכבל
 שושבתה. וככ"ז: חמון הדאן סבא
 גרבוניה: מדורות רשות המדרש: חמיט.

שו"ת יביע אומר, חלק ח', יורה דעה, סימן כ"ב (מקוצר)

שאלת

בחורה שציהו עליה אביה לבל תינsha לאיש פלוני שהיה חפץ בו,
האם חייבת לשמעו בקולו ממשום מצות כבוד אב ואם?

(א)

המהר"י קולון (שרש כס"ו אות ג') כתוב
שאין כח ביד האב למחות בנו לישא אישת אשר יחפוץ בה הבן,
אם היא אישת ההוגנת לו,
שהרי אפילו לעניין ממון קייל כמו אמר דהוי "משל אב",
וכן פסקו כל פוסקי ההלכה,
וב"ש כאן דהוי דבר השיעץ בצערא דגופא, להניח האישה אשר חפץ בה,
ויקח אשה אחרת אשר לא תישר בעיניו כל כך,
ועוד, שקרוב הדבר בעניין דהוי במצבה את בנו לעבור על דברי תורה,
שהרי אמרו חז"ל (קידושין מ"א ע"א) "אסור לאדם לקדש אשה עד שיראהנה",
הרי שהקפידו חכמים שיקח אשה אשר יחפוץ בה ותמצא חן בעיניו.

וכבר ב' הרاء"ש בתשובה (כללו סי' ח)
שאם האב מצוה על בנו שלא ידבר עם פלוני,
ושלא יmachול לו על מה שעשה עד זמן מסוים,
והבן חפץ להתפייס עמו,
אין צריך הבן לחוש לצוואת אביו, כי אסור לשנוא שום יהודי וכיו',
וכן הובא בטור יו"ד (סי' ר"מ).
והכא נמי לא שנא, מאחר שיש נדנד עבירה בדבר.
ועוד דבר מילתא דלא שייך האב בגופה,
פשיטתה שאין כח לאב למחות ולצאות על הבן,
ואין בזה לא משום כיבוד ולא משום מורת,
חייב לא שייך אלא בכגון מכובדו ומשקהו מלבשו ומנעילו וכיו"ב,
ומורת היינו שלא ישב במקומו ולא יסתור דבריו וכיו"ב,
דהוי מילתא דשייכא לאב,
אבל ב' י"ד דהויא מילתא דלא שייך האב בגופה,
פשיטתה שאין כח באב למחות בבנו.
ע"כ.

לימוד תורה בניגוד לרצון הוריהם

בראשית רבה, מ"ב א

(בראשית י"ד 1) "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנָאָר".
רבי יהושע דסכניון בשם רבוי לוי פי פתח:
"חֲרֵב פִּתְחוֹ רְשָׁעִים וְגוּ" תְּרֵבָם תְּבֹוא בְּלֵבָם (תהילים, ל"ז 14, 15).

מעשה ברבי אליעזר בן הורקנוס שהיו אחיו חורשים במישור והוא חורש בהר,
ונפלת פרתו ונשברה;
אמר : לטובתי נשברה פרתוי.
ברח והלך לו אצל רבן יוחנן בן זכאי.
והיה אוכל קוזזות אדמה עד שעשה פיו ריח רע.
הلقו ואמרו לרבי יוחנן בן זכאי :
ריח פיו של רבבי אליעזר קשה לו.
אמר לו :

כשם שהבאיש ריח פיך על התורה
- כך יהיה ריח תלמידך הולך מסוף העולם ועד סופו.
לאחר ימים עלה אביו לנדותו מנכסיו,
ומצאו יושב ודורש, וגдолו מדינתו יושבים לפניו;
בן ציצית הכסת ונקדימונו בן גוריון, ובן כלבא שבוע;
ומצאו יושב ודורש הפסוק הזה
"חֲרֵב פִּתְחוֹ רְשָׁעִים וְגוּ" - זה אמרפל וחביריו,
"לְהַפְּרִיל עֲנֵי וְאַבְּיוֹן" - זה לוט,
"לְטַבּוֹח יִשְׁרָאֵל" - זה אברהם,
"תְּרֵבָם תְּבֹוא בְּלֵבָם" - "יַיְחַלֵּק עַלְיָהָם לִילָה הוּא וְעַבְדֵי וְנִיכְמָן".
אמר לו אביו :
בני, לא עלייתי לך אלא לנדוותך מנכסיו;
עלשיו הרוי כל נכסיו נתוני לך מתנה.
אמר : הרי הם עלי חרם, ואני אלא שווה בהם כאחיך.

אבות דברי נתן, נוסחא ב' פרק י"ג

אמרו עליו על רבבי אליעזר בן הורקנוס כשבקש ללימוד תורה,
הורשינו הרבה היו לאביו והוא היה חורש בטרשין.
ישב לו והיה בוכה.

אמר לו אביו : [בני] מפני מה אתה בוכה?
שמע מצטער אתה שאתת חורש בטרשין
למחר בוא וחורש על גב מענה.
ישב לו על גב מענה והיה בוכה.

אל אביו : מה אתה בוכה?
אל : שאני מבקש ללימוד תורה.

אל : [ויהרי בן כ"ח שנים אתה ואתה מבקש ללימוד תורה? אלא]
לך וקח לך אשה והוליד ממונה בניים והוליכן לבית הספר.

היה מצטער שלוש שבתות עד שנגלה עליו אליו.

אל : עליה לך אצל בן זכאי לירושלים.

[עליה] ישב לו והיה בוכה.

אל : בן מי אתה? ולא הגיד לו.

- מה אתה בוכה, מה תבקש?

א"ל:

לلمוד תורה.

א"ל:

מיימיך לא נכנסת לבית הספר ולא למדת קריית שמע
ולא תפלה ולא ברכת המזון?

א"ל:

לאו.

עמד ולמדו שלשון.

א"ל:

מה אתה מבקש, לקרות או לשנות?

א"ל:

לשנות.

היה מלמדו שתי הלכות כל ימות השבת,

ובשבת היה חוזר עליהם ומדבקן.

עשה שמונה ימים ולא טעם כלום, עד שעלה ריח פיו לפניו וטרדו מלפניו.

וישב לו והיה בוכה.

א"ל:

למה אתה בוכה?

א"ל:

שהעמדתני מלפנייך כאדם שהוא מעמיד מלפניו מוכה

שחין.

א"ל:

בן מי את?

א"ל:

בן הורקנוס אני.

א"ל:

הלא את בן גדולי העולם, ולא הייתה מודיעני,

היום את סעוד אצלי.

א"ל:

כבר סעדתי אצל בני אכסניה שלי.

שלח רבנן יוחנן לבני אכסניה שלו.

אמר להם: אצליכם סעד אליעזר היום?

אמרו לו:

לאו. והרי יש לו שמונה ימים שלא טעם כלום.

רבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן ורבי שמעון בן נתנאאל הילכו

ואמרו לרaban יוחנן:

והרי יש לו שמונה ימים שלא טעם כלום.

וכיוון ששמע רבנן בן זכאי, עמד וקרע את בגדיו.

א"ל:

אי לך רבי אליעזר, שהיית מושך מבינוינו.

[אבל אני אומר] לך שם שעלה ריח פיך לפני,

כך תהא משנת פיך יוצאה מסוף העולם ועד סופו.

[קורא אני عليك] "וישם רַאשֵׁך אֶלְיָזָר" (שמות יח' 4).

אמרו בניו של הורקנוס לאביהם:

לך ונדה את אליעזר מנכסיך.

עליה לירושלים לנדותו מנכסיו, ומצא שם יום טוב לרaban יוחנן בן זכאי,

וכל גdotsי המדינה מסובין אצלו.

ואלו הן: בן ציצת הכסף ונקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע.

ולמה נקרא שמו בן ציצת הכסף?

אלא שהיה מיסב למעלה מכל גdotsי המדינה.

אמרו עליו על נקדימון בן גוריון שהיה לו בבית ארבעים כורים של גנות

מזהב.

אמרו עליו על בן כלבא שבוע שהיה לו מזון ג' שנים לכל אחד ואחד

שבירושלים. וכשעמד הסקרין שרפו את האוצרות שבירושלים מdadו כל

מה שהיה לו

ומצאו מזון ג' שנים לכל אחד ואחד בירושלים.

רבי יהושע רבי שמעון בן נתנאאל הילכו ואמרו לרבי יוחנן בן זכאי:

הרי אביו של רבי אליעזר בא.

אמר להם: עשו לו מקום.

ועשו לו מקום והושיבוו אצלו ביןינהן.

אמר לו ריב"ז:

אמר לו:

אליעזר אמר לנו דבר אחד מדברי תורה.
אמשול לך משל: למה אני דומה,
לבור הזה שאינו יכול להוציא מים יותר مما שהוא
מכניס.

אמר לו:

אמשול לך משל: לה"ד לבאר הזאת
שהיא מזלת ומוציאת מים מלאיה
כך את יכול לומר דברי תורה יותר مما שהוא שנאמר למשה
בשני.

[א"ל ב' וג' פעמים ולא קיבל עליו. יצא ריב"ז והלך לו, והיה רבי אליעזר
יושב ודורש דברים יותר مما שנאמר למשה בסיני].
ופניו מאירות כאור החמה, וקרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה,
ואין אדם יודע אם יום הוא ואם לילה.

רבי יהושע ורבי שמואן בן נתנאל הلقו ואמרו לריב"ז:

בוא וראה רבי אליעזר יושב ודורש דברים
[יותר] مما שנאמר למשה בסיני,
ופניו מאירות כאור החמה,
וקרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה,
ואין אדם יודע אם יום הוא ואם לילה.

בא רבן יוחנן בן זכאי מאחריו ונש��ו על ראשו ואמר:
אשריכם [אברהם] יצחק ויעקב שיצא זה מחליכם.

אמר להם אביו של רבי אליעזר:
למי אתם אומרים כך?

אמרו לו:

לבןך אליעזר.

וכך היה צריך לומר אשריכם אברהם יצחק ויעקב
שיצא זה מחליכם?

לא היה צריך לומר אלא אשרא אני שיצא מחלכי.

היה רבי אליעזר יושב ודורש, ואביו עומד על רגליו.
א"ל:

אבא,

אתה עומד על רגליך.

עמד והושיבו אצלם.

א"ל:

בני, לא באתי לשבח הזה, ולא באתי אלא לנדרותך
מנכסי.

ועכשיו שבאתי וראיתי ושמחתה בתלמוד תורה,
הרי אחיך מנודים מהם, והם נתונים לך במתנה.
מושל אני עד שאני שווה לכל אחד בהם.

א"ל:

אילו בקשתי מלפני המקום כסף וזהב היה לו ליתן
לי,

שנאמר (חגי ב' 8) "לי הפסוף ולוי המזבח [וגו'].
אילו בקשתי ממנו קרכעות היה נותן לי,
שנאמר (תהלים כ"ד 1) "לה' הארץ ומלואה".
לא בקשתי ממנו אלא שאזכה לתורה,
שנאמר (שם קי"ט 128) "על-פָּנָים בְּלַפְּקוּדִים כָּל יִשְׁרָתִי
כָּל-אֶרֶח שָׁקֵר שְׁנָאָתִי".

הלכות ממרים פרק ו'

הלכה א'
כבוד אב ואם מצוות עשה גוזלה, וכן מורה אב ולאם--שקלם הפתוח בכבוזו ובמוראו:
בתוב (שמות כ' 11, דברים ח' 15) "כבד את-אביך, ואת-אמך",
וב כתוב (משלי ג' 9) "כבד את-ה", מהונך";
ובאביו ואמו כתוב (ויקרא י"ט 3) "איש אמו ואביו תיראו",
וב כתוב (דברים ו' 13, דברים י' 20) "את-ה אליהן תירא".
בדרך שצוה על בבז' שמו הגדול ומורהו, אך צוה על בבז'ם ומוראות.

הלכה ב'
המקלל אבי או אמו בסקללה, והמנגד בסקללה--הנה השווה אותו בענש.
הקדים אב לאם בפבז', והקדים אם לאב במורה--ללמד שׁניהם שווין,
בין לפבז' בין למורה.

הלכה ג'
אייזה הוא מורה, ואייזה הוא כבוד:
מורא--לא עומד במקומו, ולא יושב במקומו, ולא סותר את דבריו,
ולא מכירע את דבריו, ולא יקרא לו בשמו לא בחינו ולא במותו,
אלא אומר אבא פמי.
היה שם אבי או שם רבו לשם אחרים, משנה את שמותם.

הלכה ד'
יראה לי, שאין נזהר בכך אלא בשם שהוא פלא שאינו הפל דין בו; אבל השמות
שקוראים בהן פל העם, פגון אברחים יצחק ויעקזב משה ואחריו וכיוצא בהן, בכל
לשון ובכל זמנו--קוראים בהן לאחרים שלא בפניו, ואין בכך כלום.

הלכה ה'
אייזה הוא בבז'--מאכילה ומשקה, מלבייש ומכסה משלב.
ואם אין ממעון לאב, ויש לבנו--פוגין אותו, וזה אביו ואמו מפני מה שהוא יכול.
ומוציא ומכניס ומשפ scho בשר האר המדברים שהשמשים ממשמשים בהן את הרב,
ועומד בפניו בדרכ שעומד מפני רב.
והאב שהיה תלמיד בנו, אין האב עומד בפני הבן,
אבל הבן עומד מפני אביו, אף על פי שהוא תלמידו.

הלכה ו'
וחיב לכבודו בשאר דבריו, בשעת משאו ומתנו ועשית חפציו.
ביצד:

הגשם בעדר אבו למקומות--לא יאמר
מירוני בשבייל עצמי, פטרוני בשבייל עצמי,
אלא מירוני בשבייל אבא, פטרוני בשבייל אבא; וכן כלל כיוצא בהז'ה.
לעוֹלָם יככל בכלל דבריו שהוא חזש בבוד אבו, והוא מתירא ממנה.

הלכה ז'
וחיב לכבודו, אבלו לאחר מותו.
ביצד:
היה אומר שמועה מבפיו--לא יאמר אך אמר אבא,

אלא אומר כך אמר אבא מרי, אני פפרת משכבו.
במה דברים אמרוים, בთוך שניים עשר חדש שלאחר מיתתו;
אבל אחר השניים עשר חדש, אומר זכרונו לחיי העולם הבא.

הלוֹכה ח'

אחד האיש ואחד האשה, מיבינו במורא וכבוד:
אלא שהאיש בידו לעשות; והאשה אין בידה לעשות, שMRI רשות אחרים
עליה. לפיכך אם נתגראשה, אז נתאלמנה--הרי שניהם שווין.

הלוֹכה ט'

עד היכן כבוד אב ואם:
אכלו נטלו כייס שלזוהבים שלו, והשליכוו לפניו ליטים--לא יכלים אותו,
ולא יצעק בפניהם, ולא יכעס פגדים;
אלא יקבל גזרת מפטוב, וישתק.

הלוֹכה י'

עד היכן מורהן:
אכלו היה לובש בגדים חמודות, ווישב בראש בפני קמל,
יבא אביו או אמו וקרעו בגדיו, או הכוו על ראשו, וירקו בפני
לא יכלים אותו, אלא ישתק, ויירא ויפחד ממלך המלכים, שאנו בפק:
שאלו מלך בשר ודם גזר עזר דבר שהוא מצער יתר מזה,
לא היה יכול לפרש בדבר;
כל וחדר, למי שאמר והיה העולם ברצונו.

הלוֹכה י"א

אף על פי שבפק גצוינו, אסור לאדם להכיד עליו על בניו ולדקדק בכבודו עמהם,
שלא יבאים לידי מכשול, אלא ימחיל ויתעלם:
שהאב שמחל על בבוזו, בבוזו מחול.
ומפה בנו גוזל-מנדין אותו,
שהרי הוא עוזר על "וילפני עוזר, לא תתן מכשול" (ויקרא י"ט 14).

הלוֹכה י"ב

מי שפטרפה דעתו שלאבי או שלאמו, ישפצל לנחаг עמהם בפני דעתם,
עד שירחם עליהם.
אם אי אפשר לו לעמוד, מפני שנטהטו ביוטר
--ינחים וילך לו, ויצוח אחרים להנהיינם בראוי להם.

הלוֹכה י"ג

המזר חיב בכבוד אביו ומוקאו, אף על פי שהוא פטור על מפטו ועל קללותו,
עד שנעשה תשובה:
שאכלו היה אביו רשע ובעל עבירות, מכבדו ומתראה ממנה.
ראה אותו עוזר על דברי תורה--לא יאמר לו אבא עברת על דברי תורה,
אבל יאמר לו אבא בתורה כך וכך, פאלו הוא שואל ממנה, לא בمزחיו.

הלוֹכה י"ד

מי שאמר לו אביו לעבר על דברי תורה,
בין שאמר לו לעבר על מצות לא תעשה אז לבטל מצות עשה
--אכלו שלדבריהם--MRI זה לא שמע לו:
שנאמר "איש אמו ואביו תיראו, ואת-שבתני תשمرו" (ויקרא י"ט 3),
בלכם מיבינו בכבודי.

הלכה ט"ז

-- אמר לו אביו השקני מים, ומזויה לעשות
-- אם אפשר למצונה שתעשה על ידי אחרים -- תעשה, ויתעסק בקבוד אביו:
שאינו מבטלין מצונה, מפני מצונה.
ואם אין שם אחרים לעשותה -- יתעסק למצונה, וכיית בבוד אביו:
שהוא ואביו חביבו בדבר מצונה.
ונלמוד תורה, גוזל מפבוז אב ואמ.

הלכה ט"ז

אמר לו אביו, השקני מים, ואמרה לו אמו, השקני מים
-- מפני כבוד אמו, וועסוק בקבוד אביו תחלה:
מפני שהוא ואמו חביבו בקבוד אביו.

הלכה י"ז

חייב אדם לכבד את אשת אביו, אף על פי שאינה אמו, כל זמן שאביו קיים,
שזה בכלל בבוד אביו,
ובנו מכבד בעל אמו, כל זמן שאמו קיימת.
אבל לאחר מיתתו, אין חיב.
ומדברי סופרים, שהיה אדם חייב בקבוד אחיו הצעול בקבוד אביו.

הלוות ממרים פרק ז'

הלכה א'

"**בן סורר ומורה**" (דברים כ"א 18) **האמור בתורה**--**הרי נתרפה בו סקללה**,
ולא ענש הכתוב אלא אם כן הזריר.
ומיכון הזריר--"**לא תאכלו, על-הדים**" (ויקרא י"ט 26),
לא תאכלו אכילה המביאה לידי שפיכות דמים:
הרי זו אכילת בן סורר ומורה--**שאינו גרהג אלא על אכילה מכערת שאכל,**
שפאמר "זולל, וסבא" (דברים כ"א 20);
מפני השמועה למזו שזולל הוא האוכל בשאר ברעבותנות,
וסובה השותה יון ברעבותנות.

הלכה י'

פיכך דין בן סורר ומורה:
מבייאין אותו אביו ואמו תחלה לבית דין שלשלושה,
ואומരין להן "בגנו זה סורר ומורה" (דברים כ"א 20).
ומבייאין שני עדים שגנב משלאביו, וקנה בשר ויין בימה שגנב,
ואכל אותם אכילה האמורה, אחר מהתראה; וזה היא עדות הרaszונה.
ומליך אותו, בשאר מחיבי מלכות--**שנאמר "ויסרו אותו, ולא ישמע אליהם"** (דברים כ"א 18).

הלכה י"א

חיזר ונגב משלאביו, ואכל אכילה זו
-- אביו ואמו מבייאין אותו לבית דין שלשלושים ושלושה,
ומבייאין שניים ומעידין עליו שגנב, ואכל אכילה זו האמורה, אחר שהתרו בו;
וזו היא עדות אחרונה--**אפלו כי השים בראשונם, הם האחרונים.**
ואחר שמקבלין עדותן, בזקינו אותו, שמא הקיף המשער את בל הגיד.

אם לא הקיף, ולא שלמו לו שלושה חמשים--גומרין דין בדרכם כל הרוגי בית דין, וסוקלין אותו. ואינו נסקל עד שייהיו שם שלושה הראשונים--שנאמר "בננו זה" (דברים כ"א 20), זה הוא שלקה בפניכם. ואם מחלו לו אביו ואמו, קדם שיגמר דין--פטור.

הלכה י"ג

ביה אביו רוצה, ואמו אינה רוצה, אמו רוצה, ואביו אינו רוצה
--אינו עשה בן סורר ומורה, שנאמר (דברים כ"א 19) "וַתִּתְפֹּשׂ בָּו, אֲבִיו וְאָמָו".
ביה אחד מהן גדם, או חגר, או אלם, או טומאה, או חרש
--אינו עשה בן סורר ומורה: שנאמר "וַתִּתְפֹּשׂ בָּו", ולא גדים;
"וְהוֹצִיאוּ אֶתְזָוָה" (שם), ולא חגרים; "וַיֹּאמְרוּ" (דברים כ"א 20), ולא אלמים;
"בְּנֵנוּ זֶה" (שם), ולא סומים; "אייננו שמע, בקהלנו" (שם), ולא חרשים.

הלכה י"ד

אזורת מטבח היא, שלא ישקל אלא בן סורר ומורה;
אבל הבת אינהנדגת בדין זה, שאנו דרביה להיפשך באכילה ושתיה באיש:
שנאמר (דברים כ"א 18) "בֶּן סֻרֶר וּמֹרֶה"--ולא בת, ולא טמות, ואנדרגינוס.

הלכה ט"ז

בן סורר ומורה, ארין הכהזה. וביצד מכירין עליו:
מותבין לביל ישראל, בבית דין של פלוני סקלנו פלוני מפני שהיה סורר ומורה.

הלכה י"ז

בן סורר ומורה--הרי הוא בכלל הרוגי בית דין, שמונס לירושיהם:
שאף על פי שאביו גרם לו סקללה, הרי הוא יורש כל נכסיו.

מطنויות לשון

מצות עשה שהזמן גרמא / להשיטו במים / כאילן
מלמדו ליסודות /
ברוך שפטני מעונשו של זה
יארוד ילדה ובני מתא שדייא / עורבא בעי בניה וההוא
גברא לא בעי בניה /

קטני קטנים
נכיסים שנפלו להם מבית אבי אםם /
גוערין בו ומכלימין אותו ופוצרין בו
הוא מתגדל בהם והולך
בנוגג שביעולם / יוריך עמו עד לחיו / המונע בנו מן
המרדות / יצא לתרבות רעה / מלסTEM את הבריות /
דברים קשים הרבה / שאין להם סוף /
משמעות דאורחא דAMILתא
אדם מתגלגל עם בנו / יוריך עמו לחיו /
אדידך על צוארי דבריך / חנוך לנער על פי דרכו /
עליה עליי הכתוב כאילו... / למדו לו ולבנו ולבן בנו עד
סוף כל הדורות! / כאילו קבלה מהר סיני /
ברם זכור אותו האיש לטוב / כבן שש בן שבע / ליהו
צotta לחבריה
בפולמוס של אספסיינוס / שתצא כלה באפרירון בתוך
העיר
בשעה שאינה לא יום ולא לילה / ללמד את בתו יונית
מן שהוא תכשיט לה / יבא עלי אם שמעתיה מ...
זכות תולה לה [לו] / קב ותפלות / חסיד שוטה / מכל
[מבל'] עולם.
קפצו עליה אינשי
אחד האיש ואחד האשה / כל שיש בידו אומנות / הכל
מסתכלין בה / דומה לכרכן גדור [פרוץ]
אומנות נקייה וקליה / לא עניות מן האומנות ולא עשירות
מן האומנות / הכל לפי זכותו
הרעותי מעשי, וקפקתי את פרנסתי /
שאומנותן אומנות ליסטים /
השווה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקומות / שמשדלו
בדברים / יודע אני בכם / כל ממון שביעולם / עדיין לא
הגעת לחצי כבוד /

בבלי, קידושין כת ע"א
פוסיקתא זוטרתא, בראשית כה
בבלי, כתובות מט ע"ב

בבלי, כתובות סה ע"ב
שולחן ערוך, אבן העזר עא
מדרשי משלוי, כב [ו]
שםות רבה, א

בבלי, מועד קטן יז ע"א; הריטב"א
בבלי, כתובות נ ע"א
בבלי, קידושין ל ע"א

בבלי, בבא בתרא כא ע"א
ירושלמי, סוטה ט, טו
ירושלמי, פאה א, א
משנה, סוטה ג, ד

בבלי, קידושין ל עמוד ב
תוספותא, קידושין א, יא
בבלי, קידושין פב ע"א-ב

בבלי קידושין ל ע"ב – לב ע"א